

TRANSILVANI'A.

FÓIA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE

PENTRU

LITERATUR'A ROMANA SI CULTUR'A POPORULUI ROMANU.

ANULU ALU XIII-^{LEA}

1882.

Editoriu: comitetulu asociatiunei.

Redactoriu: secretariu alu asociatiunei: G. Baritiu.

SIBIU.

Tipariulu tipografiei archidiecesane.

SUMARIULU

materiilor cuprinse in „Transilvania“ cursulu XIII din anul 1882.

Nr. Foiei		Nr. Foiei	
Floarea phanerograma din fostul district alu Naseudului de Floriann Porcius, continuare din anul 1881 si fine	1—2 3—4 5—6 7—8 9—10	Despre macedo-romani, dialectulu. Gramatica macedo-romana a profesorului Michael G. Boadgi, editiune noua. Prefatiunea din 1813. Scrisoarea lui S. dela San-Marina 10 Noembrie 1881 despre propagand'a grecasca	11—12
Psychologia empirica de Ioanu Popescu (recensiune de G. Pletosu)	1	Despre figur'a adeverata a lui Stefanu-celu-Mare, estrasu dupa raportulu episcopului diecesanu Melchisedecu din Academia	12
Despre exagerare, o privire asupr'a literaturei si moralelor romane, seu despre plagiile si reactiunea slavo-muscalesa in literatura si datine, de Decebalu, dupa „Romanulu“	1—2	Darwinismulu, studiu posthumu alu repausatului dr. Paulu Vasiciu, dela 12 pana la Oda la desvelirea statuei lui Ioanu Eliadu Radulescu	18
Documente relative la impartirea de decoratiuni imperatesci, de B. M. Moldovanu, din 1851	1—2	Vaccinarea, si sifilismulu comunicatu prin vaccinatiune, dupa „Progresul med. rom.“ din Bucuresci	12
Suveniri din Rom'a antica, studiu de Seb. P. Radu	3—4 5—6	Alcoholicele si alimentatiunea, din raportulu lui Dr. Grigorescu	13
Maternolog'a (educazione-higiena) de dr. I. C. Dragescu	3—4	Stegul lui Tudor Vladimirescu cu inscriptiunea, depusu la museu	14
Geflügelte Worte, der Citatenschatz des deutschen Volkes von G. Büchmann, recensiune de P. Petrescu	3—4	Indreptari si adaose la Flor'a phanerogama	14
Doce documente relative la renumita familia Ighianu, din anul 1784	4	Regin'a Romaniei si Dora d'Istri'a	15—16
Dela Academi'a romana, procese verbali din siedintele sale dela 1881	5—6 7—8 9—10	Petrecerea mortului (bocetulu) de Sim. Mangiac'a Publicarea baniloru incursi la cass'a Asociatiunei Actele adunarei generale a Asociatiunei transilvane tinute in Desiu; procesele sale verbali I. II. III.	15—16 16
O adresa de multiamita ferbinte alui V. M. Lazaru din Avrigu, ingineru, catra comitetulu Asociatiunei	5—6	Mosii seu sacrificiulu mortiloru de Simionu Mangiac'a (din Calendariulu seu)	17—18
Testamentulu lui P. Hódrea din Resinari, in care se facu donatiuni si fundatiuni	7—8	Poesia in onoreala domnei Carmen Sylva de B. P. Hasdeu	17—18 18
Apelul catra membrii Asociatiunei din despartimentulu Nr. XII dela Desiu	8	Raportulu comitetului Asociatiunei transilvane elaboratu de secretariulu dr. D. P. Barcianu pentru adunarea generala	19—20
Inmormantarea baronului Georgiu Hurmuzachi (Bucovina)	9—10	Importanti'a studiului meteorologicu si necesitatea inaintierei de observatorie meteorologice de dr. A. P. Alexi, profesoru	19—20
O excursiune botanica in Romani'a si in Dobrogea de dr. A. P. Alexi. Introducere	9—10	Concurse pentru stipendii si ajutorie	20
Bibliotece poporale, dupa „Binele publicu“	10	Obiecte donate museului nationalu din Bucuresci de dr. Hilariu Mitrea	22
Concursurile publicate dela Academi'a romana	10	Despre mazarea seu linte a rimatorilor in legatura cu „Toenia solitaria“ a omeniloru, de Simeonu Stoic'a	23—24
Ratiunea societatiei de imprumutare „Aurora“ din Naseudu	10		
O excursiune botanica in Romani'a si Dobrogea de dr. A. P. Alexi II si continuare dela Nr. 11 pana la	24		

Procese verbale luate din siedintele comitetului Asociatiunei transilvane tînute in decursulu anului 1881/2.

Nr. Foiei		Nr. Foiei
	Procesu verbale din 31 Decembre 1881, in care se iau mesuri si pentru infiintarea scólei de tiesutu la Sacele in comitatulu Brasiovului .	
1—2		16
	Procesu verbale din 4 Ianuariu, diverse afaceri	
1—2		17—18
	" " " 6 si din 7 Martiu . . .	
7—8		21—22
	" " " 4 Aprile	
10		
	" " " 13 Maiu, impartire de stipendie, procese pentru unele testamente si legate: Tobias, Sebesianu, Canonicii M. Kiss si Petru Ratiu	
12		23—24
	Procesu verbale din 17 Iuliu. Era scól'a de tiesutu. Raportu dela advocate Rezei din Lugosiu despre legate	
	Procesele verbale din 24 Iuliu, 14, 21 et 22 Augustu, in parte că preparative la adunarea generala	
	Procese verbale din 18 Sept., 26 et 18 Oct.	
	" " " 10, 11, 14 extraordinara si totu 14 ordinara, 21 Novembre, in care se votédia stipendie si ajutórie, se delibera in caus'a monumentului A. Murasianu si despre cumperarea caselor Asociatiunei in Sibiu Strad'a morei la „Leulu albă“	

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese côte 2 côle pe luna si costa 2 florini val. austr., pentru cei ce nu suntu membrui asociatiunei.
Pentru strainatate 6 franci (lei noi) cu porto posteit.

Abonamentul se face numai pe côte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitetulu asociatiunei in Sibiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Flor'a phanerogama din fostulu districtu alu Naseudului (urmare). — Psichologi'a lempirica de Ioanu Popescu, Sibiu 1881. — Despre esagerare, o privire asupr'a literaturei si moravurilor romanilor. — Documente relative la impartirea de decoratiuni imperatesci etc. — Procesu verbale alu Asociatiunei transilvane pentru liter. rom. si cultur'a poporului romanu, luatu in siedint'a din 31 Dec. n. 1881. — Procesu verbale alu Asociatiunei transilvane pentru liter. rom. si cult. pop. romanu, luatu in siedint'a din 4 Ianuariu n. 1882. — Post'a redactiunei.

Flor'a phanerogama

din fostulu Districtu alu Naseudului.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a III. vice-capitanu emerit.

(Urmare).

Heracleum L. Heracleu. (Brânc'a ursului).

H. palmatum Bmg. (H. simplicifolium Herbich. Z. B. G. 1868 p. 497 Fl. Buc. p. 202. H. transsilvanicum Schur). **H. palmatu.** Prin valile subalpine lângă riulu Somesielu si fluviulu Bistrit'a-auria la locuri umede si umbróse.

Plânt'a pâna la 2,25 m. inalta. Foile palmatu-lobate, pâna la 60 cm. lungi si 45 cm. late. Florile parte rosi si parte albe. Fructele (schizocarpiu) glabre — nu verucosu-peróse.

P. alpinum L. **H. alpinu.**

a. form'a gen.

b. carpathicum mihi. Foile profundu parmatu-partite, lobulii lanceolati si la vîrvu acuminati, asemenea foilor dela Ranunculus aconitifolius L. Florile la ambele forme mai adeseori rosietece, raru albe.

P. Sphondilium L. **H. vulgatu.** (Brânc'a ursului). Pre praturi, de comunu.

b. elegans Jacq. La locuri mai umbróse.

c. giganteum mihi. Preste 2 m. inaltime. La locu montanu, umbrosu si umedu.

Tordylium L. Tordilu. (Tieposîca).

T. maximum L. **T. inaltu.** La Rodn'a-vechia pre o côtea vis-à-vis de Valea Ursului lângă drumulu de tiéra in soiectate cu Verbascum thapsiforme Schrad.

Laserpitium L. Laserpitiu. (Spata).

L. alpinum W. K. (Siler alpinum B. Tr. 495). **L. alpinu.** (Chimionulu capului). Pre alpele Ineu (F. Fl. Tr. 1319) nu amu aflatu.

L. latifolium L. **Latu 'n foi.** (Chimionulu capului). Prin poieni, la marginea padurilor, in reg. montana si subalpina.

b. scabrum (L. asperum Crantz). Totu ací, mai raru.

L. marginatum W. K. (Laser trilobum Bmgt.). **L. marginatu.** (Aerelu). Dupa B. Tr. 492, — F. Fl. Tr. 1320 si S. E. Tr. 1626 indicatul pre muntii Heniulu, Lopadn'a si Ciblesti nu amu aflatu.

L. peucedanoides L. **L. peucedanoidu.**

Pre alpele Strunioru.

L. pruthenicum L. **L. prutenicu.**

Pre praturi montane.

b. glabratum Roch. Totu ací, raru.

Daucus L. Morcovu. (Murcoiu).

D. Carota L. **M. vulgatu.** Pre praturi, colini, lângă cali, apoi cult.

Caucalis Hoffm. Rusinatóre. (Rusînea fetei).

C. daucoides L. **R. vulgaris.** Intre semenaturi.

Torilio Adaus. **Turburéla.** (Hasimaciuchii magariului).

T. Anthriscus Gmel. **T. vulgara.** Prin tufisiuri, spineturi, lângă cali, garduri, la marginea padurilor.

Anthriscus Hoffm. Turbure. (Hasimaciuca).

A. cerefolium Hoffm. **T. de gradina.** (Turbure). Prin gradini de legumi cult.

A. sylvestris Hoffm. **T. selbateca.** Prin tufisiuri, gradini, poieni, lângă garduri, margini de paduri in reg. inferioara si montana *b.* abortiva mihi. Prin gradini la Naseudu.

A. alpestris Wim. & Gr. (Chaerophyllum nitidum Wahlbrg. carpat. A. torquata Dob. dupa Schur). **T. alpestra.** Pre pascatorii subalpine.

Chaerophillum L. Gusnica. (Alunéle).

Ch. hirsutum L. **G. aspra.**

a. floribus albis.

b. floribus roseis.

Lângă parae, isvóre si la alte locuri umede in reg. montana si subalpina.

Ch. elegans Gaud. **G. eleganta.** Dupa F. Fl. Tr. 1345 indicata pre alpele Ineu nu amu aflatu. Ací nu amu vedutu altuceva decât Ch. hirsutum L.

Ch. aromaticum L. *G. aromatica*. Prin tufisiuri, spineturi, gradini, lângă garduri, pre la marginea padurilor.

Mirrhis Scop. *Mirha*.

M. odorata Scop. *M. odorata*. Dupa B. Tr. 537 și F. Fl. Tr. 1349 indicata pre sub alpii numiti inproprie aî Bistritiei, éra propriamente aî Borgoului, nu amu aflatu.

Conium L. *Cucuta*. (Bucinisiu).

C. maculatum L. *C. maculata*. Prin gradini, tufisiuri, spineturi, lângă garduri.

Pleurospermum Hoffm. *Pleurospermu*. (Morcovianca).

P. austriacum Hoffm. *Pl. austriacu*. Pre Délulu-Corni, apoi pre alpele Corongisu la Rodn'a-vechia. In altu locu nu amu aflatu.

Bifora Hoffm. *Puciogna*. (Érba puturósa, Buruiana puturósa).

B. radians M. B. *P. radianta*. Pre agrii, intre semenaturi, prin gradini.

Coriandrum L. *Coriandru*.

C. sativum L. *C. de gradina*. Cult.

Clematis L. *Curpenu*. (Naprasnicu, Luminósa).

C. recta L. *C. tiapenu*. Prin poieni, pre colini la locuri mai multu petróse.

C. Vitalba L. *C. vulgaru*. Prin tufisiuri, spineturi, lângă garduri, la marginea padurilor.

β . *bannatica* Wierzb. Totu ací.

Atragene L. *Curpenitia*. (Naprasnicu).

A. alpina L. *C. alpina*.

β . *montana* Schur. Cu flori mai mari. La locuri umbroșe si stâncose seu petróse. Form'a α . in reg. subalpina, éra form'a β . in reg. montana.

Thalictrum L. *Rutisioru*. (Clocotiei, Margé).

Th. flexuosum Rchb-non Bernh. *R. flexuosu*. Pre pascatorii in locuri montane si subalpine. Acésta se distinge de Th. flexuosum Bernh. numai prin aceea, căci foile nu possedu stipele.

Th. minus L.

α . *viridis* (Th. virens Wallr.).

β . *sylvaticum* Koch.

Prin poieni la marginea de paduri in reg. montana

Th. medium Jacq. *R. mediu*. Dupa H. V. X. J. p. 121 si F. Fl. Tr. 15 indicata la Rodn'a nu amu aflatu, si credu că se referesce la vre.un'a dintre speciile precedente.

Th. aquilegifolium L. *R. aripatu*.

α . *niveum* Bmg.

β . *atropurpureum* Jacq.

Pre praturi, prin poieni, bercuri, tufisiuri, din reg. inferioara pâna in cea subalpina.

Th. angustifolium Jacq. *R. angustu 'n foi*.

α . *stenophyllum* Koch (Th. angustissimum Crantz).

β . *heterophyllum* Koch.

γ . *loserpitiifolium* Koch (Th. loserpitiifolium Willd).

Pre praturi, prin tufisiuri, la locuri umede.

Anemone L. *Dedetiei*. (Flórea ventului, Oitia).

A. alpina L. (Pulsatilla alba Rchb). *D. alpini*. Pre alpii Ineu, Gemenea, Obersia-Rebri, Virvulu-Struniorului, Calimani.

A. Pulsatilla L. (Pulsatilla vulgaris Mill. d. alpigena Schur). *D. vulgari*. Dupa S. E. Tr. 26 d. indicati pre alpii dela Rodn'a;

A. baldensis L. *D. fragiferi*. Dupa B. Tr. 1069 H. V. X. J. p. 129, — F. Fl. Tr. 48 si S. E. Tr. 10 indicati pre alpii Gemenea, Stolu, Galati, Ineu si Corongisu, apoi

A. montana Hoppe (Pulsatilla montana Rchb). *D. montani*. Dupa H. V. X J. p. 121 si F. Fl. Tr. 43 indicati la Rodn'a, nu amu aflatu.

A. narcissiflora L. *D. umbeciformi*.

β . *monantha* D. C.

Pre praturi subalpine si alpine.

A. ranunculoides L. *D. galbini*. (Gainusia galbena). Prin tufisiuri, bercuri, paduri.

A. nemorosa L. *D. de bercuri*. (Flórea asciloru, Flórea paseriloru, Muscericí albi. In Bucovin'a se numesc „Zlacu”).

α . *form'a gen*.

β . *micrantha*.

γ . *variegata*.

Totu la asemenea locuri.

Callianthemum C. A. Meyer. *Caliantemu*. (Zinisióra).

C. coriandrifolium Rchb. (Ranunculus ruthaeifolius L.). *C. coriandrifoios*. (Flórea zineloru). Pre alpele Gemenea.

C. ruthaeifolium Rchb. *C. A. Meyer*. (Ranunculus anemonioides Zahlbr). *C. rutifoiosu*. (Flórea smeiloru). Dupa B. Tr. 1112 si S. E. Tr. 72 indicati pre alpii Gemenea si Corongisu se referesce la speci'a precedente. Pre Corongisu nu amu vediutu Callianthemum.

Hepatica Dill. *Trierei*. (Popilnicu).

H. triloba Chait (Anemone hepatica L.). *Tr. vulgari*. (Popilnicu iepurescu, Fóia de vióra). Prin tufisiuri, bercuri, paduri.

H. transsilvanica Fuss. = *H. multiloba* Schur. pâna acumu nu amu aflatu in acestu tienutu.

Adonis L. *Adonida*. (Cocosiul).

A. aestivalis L. *A. de véră*. (C. de cîmpu, Érb'a cocosiului). Pintre semenaturi.

A. autumnalis L. *A. de tómna*. Numai cult. prin gradini amu vediutu in acestu tienutu.

A. vernalis L. *a. alpina* Schur. *A. de primavéra*. Dupa S. E. Tr. 28 a. indicati pre alpii dela Rodn'a nu amu aflatu.

Myosurus L. *Siorecelu*. (Coditiuca).

M. minimus L. *S. mititelu*. Pre agrii la locuri camu umede in Valea Sieului.

Ranunculus. *Ranunculu*. (Petitoru de cocosiu, Ranunchiu, Boglari).

R. paucistamineus Tausch (R. trichophyllum Fl. bat.). *R. paucistamineu*. Pre parae, siantiuri si balti cu apa stagnanta la Naseudu si Rusii-munti.

La Rodn'a (S. E. Tr. 67) nu amu vediutu.

R. divaricatus Schrank (R. circinatus Siebth). *R. divaricatu*. In apa stagnanta la Rusii munti.

R. Petiveri Koch *a. heterophyllus*. *R. petiverianu*. Totu ací.

- R. glacialis** L. *a. roscus* Hegetsch. *R. glacialu.* La vîrvulu alpelui Ineu.
- β. albiflora.* Dupa S. E. Tr. 73 a. indicat pre alpele Corongisiu nu amu aflatu.
- R. crenatus** W. K. *R. crenatu.* Pre cei mai inalti alpi lângă né'a topinda.
- R. vaginalis** Sommer. *R. vaginalu.* Difere de R. crenatus W. K. numai prin acea, că tulpin'a e mai inalta si ramificata, cu mai multe flori.
Totu la asemenea locuri, raru.
- R. alpestris** L. *R. alpestru.* Dupa F. Fl. Tr. 77 indicat pre alpele Corongisiu nu amu aflatu.
- R. aconitifolius** L. *R. omegosu.*
α. form'a gen.
β. nanus (R. nanus Curt.).
γ. altior, multiflorus (R. platonifolius L.).
Prin paduri si la marginea acestora in reg. montana si subalpina.
- R. flammula** L. *R. inflacaratu.* Pre praturi umede prin érba.
- R. gramineus** L. *R. gramineu.* Dupa F. Fl. Tr. 85 indicat pre alpele Ineu nu amu aflatu. Despre alta parte nici nu potu crede se provina acésta plânta, care apartiene tieriloru sudice mai calde, pre alpii de ací.
- R. Thora** L. *R. veninosu.*
β. carpathicus (R. carpathicus Gr. & Sch.). Ambele forme pre ambele Corongisiu, form'a β. mai raru.
- R. hybridus** Biria (R. Phtora Crantz). *R. hibridu.* Inca pre alpele Corongisiu, raru.
- R. flabellifolius** Heuff. (R. ambiguum Schur). *R. flamuratu.* Prin tufsiuri, spineturi, gradini, la locu camu umedu.
- R. auricomus** L. *R. dulce.*
α. fallax (R. fallax Wim. & Gr.) foile radacinale reniforme, redivise, pre margini crenate, flori mari, (R. Pseudo-Cassubicus d. grandifolius S. E. Tr. 123).
β. incisifolius (R. incisifolius Rehb.). Foile radacinale parte nedivise si numai crenate (că la form'a α) si parte 3—5 lobate. Foile tulpinale superiore multifide, laciinile lanceolate, incisu-dentitate seu penatifide. Florile mai mici, uneori forte mici, ori si fara corola.
γ. intermedium. Foile radacinale că la β., laciinile la celea tulpinale superiore linearu-lanceolate, departat si puçinu incisu dentiata. Florile că la β. form'a intermedia intre β. si ε.
δ. variifolius Schur. Foile că la γ. inse florile mari.
ε. binatus (R. binatus Kit.). Laciinile foiloru tulpinale superiori lineare. Florile că la γ.
Formele α. β. γ. si ε. prin tufsiuri, spineturi, gradini, poieni la marginea paduriloru in reg. inferioara si montana la locuri umede, era form'a δ. pre pascatorii in reg. subalpina.
- R. cassubicus** L. *R. cassubicu.* Prin paduri umbróse la locuri umede, lângă parae, isvóre in reg. montana si subalpina.
- R. montanus** Wild. *R. montanu.*
α. form'a gen.
β. gracilis (R. gracilis Schl).
- γ. multicaulis* (R. montanus b. monticolus S. F. Tr. 98 b.). Forma mai inalta, din un'a radacina 2—3 tulpine. Pre pascatorii subalpine si alpine.
- d. Gouani** (R. Gouani Wild). Dupa F. Fl. Tr. 126 indicat pre alpele Ineu nu amu aflatu, de nu cumva s'a privitu form'a γ. de R. Gouani Willd.
- R. acris** L. *R. usturoiu.* (Flóre broscésca, Rarunchiu).
α. form'a gen.
β. rapellifolius Crantz. S. E. Tr. 97 b.
γ. Pseudo Steveni mihi (An R. macrophyllos et constantinopolitanus S. E. Tr. 84 ex alpe Ineu (Kuchhorn). Perositatea că la R. Steveni Andrz. éra radacin'a fibrosa (nu carnosu-repenta). Florile tare mari. Formele α. si β. pre praturi, pascatorii, agrii, prin paduri rarite, era form'a γ. la vîrvulu alpelui Ineu.
- R. Steveni Andrz.** *R. lui Stevens.*
α. foliorum laciniis angustioribus, distantibus. (R. Steveni et S. strigulosus S. E. Tr. 96 si 95).
β. foliorum laciniis latioribus, se invicem tangentibus (R. frieseanus Jord. Ung. Diagn. p. 5. R. malacophyllus et macrophyllus S. E. Tr. 94. N. N. E. p. 222. F. Fl. Tr. 105).
γ. Steveni × acris.
Tóte acestea forme prin pometuri la Naseudu la locu camu umedu. Form'a α. consuna deplinu cu exemplariele primite din Ungari'a, éra la form'a γ. este radacina scurta si oblice — nu carnosa si repenta —, apoi perositatea foiloru că la R. Steveni. Florile inca că la acest'a.
- R. carpaticus** Herbich (R. montanus Willd, a. dentatus B. Tr. 103. a. R. Lerchenfeldianus Schur). *R. carpaticu.*
α. forma major vulgaris.
β. pygmaeus mihi.
Prin paduri si la marginea acestor'a, prin poieni, in reg. montana, subalpina si alpina. Form'a β. pre Calimani.
- R. lanuginosus** L. *R. lânosu.* Prin paduri frondóse.
β. geraniifolius (An R. Crantzii Bmg. An R. nemorosus c. giganteus S. E. Tr. 110. c.). Foile radacinale lungu petiolate, lamin'a palmatu-partita, la baza cordata, pâna la 20 cm. lunga si lata. Prin valile subalpine.
- R. polyanthemos** L. *R. multifloru.* (Ranunchiu, Boglariu).
α. form'a gen.
β. tenuiseptus. Foliorum laciniis angustis, repetito-partitis (R. Thomasii Ten. Ung. Diagn. p. 5. N. Ung. Slav. p. 67 indicata pre alpele Ciblesiu).
γ. latisectus. Foliorum laciniis latioribus, rostro brevi-uncinata (An R. pilanthemooides S. E. Tr. 109).
δ. folia ut in γ. seu rostro longiore et uncinata (R. caucasicus M. B. secundum Janka. F. Fl. Tr. 100, S. E. Tr. 107, N. M. E. p. 223).
Tóte acestea forme prin poieni, bercuri, la marginea paduriloru, in reg. inferioara, montana si subalpina.
- R. nemorosus** D. C. *R. de bercuri.* Totu la asemenea locuri.
β. aureus (R. aureus Schleich). Pre alpi. Florile forte mari.
- R. constantinopolitanus** d'Urv. *R. constantinopolitanu.* Dupa H. V. X. J. p. 208; 209, — F. Fl. Tr. 102 si N. M. E. p. 222 indicat pre alpele Ineu nu lu cunoscu. In S. E. Tr. nu se afla indusa acésta specia, pentru că R. constantinopolitanus Schur = R. malacophyllus Schur (S. E. Tr. 94) se referesce la R. Steveni Andrz.

R. repens L. *R. repente.**α. form'a gen.**β. grandiosus mihi.**γ. degeneratus* (*R. hortensis* Schur).

Form'a *α.* *β.* la locuri umbróse si umede, lângă parae, isvóre, éra form'a *γ.* cultivata prin gradini pline cu flori.

A. Philonotis Ehrh. *p. mediteraneus* Gris. *R. mediteraneus* Steff. *R. Pseudo-bulbosus* Schur. *Carpellis etuberculatis.* *R. asprisoru.* Pre agrii, praturi.**R. parvulus L.** *R. mititelu.* La fântan'a de apa minerala Aniesiu lângă Rodn'a-vechia pre tufu de varu.**R. sceleratus L.** *R. spurcatu.* Lângă parae, siantiuri cu apa. Plânta tare veninósa.**R. arvensis L.** *R. de agrii.**α. carpellis spinosis.**β. tuberculatus.*

Pre agrii, printre semenaturi in Valea Sieului.

Ficaria Dill. *Ficaria.* (Scorbutaritia, Grâusioru, Salata de câmpu, Schinteutia galbina, Calce mica).**F. ranunculoides Rotb.** *Mönch* (*Ranunculus Ficaria* L.). *F. ranunculoida.* Pre locuri umede si umbróse.**F. calthaefolia Rchb.** *F. calcifoiósa.* Totu la asemenea locuri.**Caltha L.** *Calce.* (Scalce, Bulbucei, Capra nemtiéscă).**C. palustris L.** *C. de paludine.**α. laeta* (*C. laeta* S. K. N.).*β. cornuta* (*C. cornuta* S. K. N.).

Pre locuri paludinóse, lângă parae, isvóre, din reg. inferioara pâna pre alpi.

γ. intermedia (*C. intermedia* S. K. N.).

Dupa *F. Fl. Tr. 138* indicata pre alpele Corongisii nu amu aflatu.

Trolius L. *Bulbucu.* (Bulbuci séu Bulbucei de munte, Glontia, Bâlboru).**Tr. europaeus L.** *B. europeanu.**α. form'a gen.**β. viridiflorus* Schur.*γ. humilis* (*Tr. humilis* Crantz).*δ. multiflorus* (*Tr. altissimus* Crantz).

Pre praturi, pascatorii in reg. montana si subalpina.

Helleborus L. *Spînsu.* (Érb'a nebuniloru).**H. purpureescens W. K.** *Sp. purpuriu.* Prin tufisiuri, paduri rare, poieni, in reg. inferioara si montana.**Isopyrum L.** *Isopiru.* (Hisopiru, Hisopirelu, Turitia alba).**I. thalictroides L.** *I. rutisiorescu.* Prin paduri, bercuri, tufisiuri.**Nigella L.** *Ntgela.* (Negrusca, Negrolica).**N. arvensis L.** *N. de agrii.* Intre semenaturi, pre razore, agrii.**N. sativa L.** *N. vulgara.* (Chimionu negru). Cult.**N. damascena L.** *N. damascena.* (Börze). Cult.**N. aristata Smith.** *N. aristata.* Cult.**Aquilegia L.** *Toporasi.* (Caldarusia, Cinci-códe, Cinci-clopotiei).**A. vulgaris L.** *T. de gradina.* (Caldarusia, Cinci-códe, Cinci-clopotiei).

Cult. prin gradini cu flori de diferite colori.
In stare selbateca nu amu vediutu in acestu tienutu.

A. glandulosa Fisch. (*A. alpina* B. Tr. 1064. *A. transsilvanica* Schur E. Tr. 154). *T. glandulosi.* Pre alpii cu substratu de varu Mihaiass'a, Rabla, Corongisii.**A. nigricans Bmg.** (*A. atrata* Koch). *T. negrii.* Dupa B. Tr. 1003, — F. Fl. Tr. 150 si S. E. Tr. 153 indicati pre alpii dela Rodn'a, Ineu si Vîrvulu-Omului nu amu aflatu.**Delphinium L.** *Pintenasiu.* (Totniciu, Tatnisu, Nemtisiou).**D. Consolida L.** *P. de câmpu.* (Toporasi).

Pre agrii, printre semenaturi.

D. Ajacis L. *P. de gradina* (Toporasi). Cult.**D. elatum.** *L. P. inaltiati.**α. alpinum* (*D. alpinum* W. K.).*β. montanum* (*D. montanum* D. C.).*γ. palmatifidum* (*D. palmatifidum* D. C.).*δ. intermedium* (*D. intermedium* D. C.).*ε. floribus maximis* (*D. speciosum* M. B.).

Formele *α.* *β.* *γ.* pre pascatorii si poieni in reg. montana, subalpina si alpina, éra formele *δ.* si *ε.* cult. prin gradini.

Aconitum L. *Omeagu.* (Omagu).**A. Anthora L.** *O. filigranu.* (*O. galbinu*).*β. Jaquinianum* Rchb.

Pre substratu de varu in reg. montana, subalpina si alpina.

A. Hosteanum Schur. *O. hosteanu.* Form'a alpina.

Pre alpi.

A. moldavicum Hacq. (*A. septemtrionale* B. Tr. 1054. *A. transsilvanicum* Lerchenf). *A. moldavicu.* Form'a montana. Prin fruticeturi, tufisiuri, la marginea padurilor in reg. montana pâna in cea subalpina.**A. Lycoctonum L.** (*Floribus flavis*). *O. lupulinu.* Dupa B. Tr. 1051 si F. Fl. Tr. 160 indicat pre alpele Virvulu-Omului nu amu aflatu.**A. variegatum L.** *O. variegatu.**α. form'a gen.**β. rostratum* (*A. rostratum* Bernh.).*γ. Camarum* (*A. Camarum* Jacq.).*δ. Nasutum* (*A. nasutum* Fisch).

Prin tufisiuri, paduri si la marginea acestora, in reg. montana si subalpina.

A. panniculatum Lam (*A. cernuum* Wolf). *O. paniculatu.* In Valea Bistricei-auria atâtua pe teritoriul acestui tienutu, cătu si pre alu Bucovinei.

β. molle (*A. molle* Rchb). Dupa F. Fl. Tr. 169 indicat pre alpele Corongisii nu amu aflatu. In Fl. Buc. p. 334 se afia in Valea Bistricei-auria la Cârlibav'a, la Valea-Stânei si la Tatarc'a in locu de *A. panniculatum* Lam. *A. variegatum* indicat. Pre locurile acestea amu vediutu numai *A. panniculatum* Lam. si inca in mare multime.

A. Napellus K. O. genuinu. (Omeacu, Omiacu).**a.** A. napellus Dod.**b.** A. Koellianum Rchb.**c.** Tauricum Wolf.

In reg. montana, subalpina si alpina pre substratu de varu.

d. strictum (A. Napellus L. a. nanum Bmdt). Dupa B. Tr. 1055. **a.**, si F. Fl. Tr. 180 indicat pre alpii Ciblesiu si Arsulu nu amu aflatu, si sum de parere, ca se referesce la vre-un'a dintre formele de mai susu.

A. toxicum Rchb. *O. veninosu.* Dupa B. Tr. 1057 si F. Fl. Tr. 172 indicat pre alpii Vîrvulu-Struniorului si Gur'a-Haiti inca nu amu aflatu.

In cîtu aru fi A. toxicum Rchb. sinonimu cu A. neomontanum Bmgt. nu potu sci. Dupa B. Tr. 1. c. cu provocare la I. A. t. 381 si in consonantia cu M. E. p. 258 aru apartiené A. neomontanum Bmgt. la A. Napellus L. var. neomontanum Wolf — non Wild —, pre cîndu A. toxicum Rchb. dupa Fuss si Schur apartiene la sectiunea: Camarum.

(Va urmă).

Psichologi'a empirica,*de I. Popescu, Sibiu, 1881. XIV. + 290 —***I.**

Acést'a opera a aparutu in anulu acest'a prin lun'a lui Maiu. De atunci, in diferite diarie, s'au aratatu asupr'a dènsei mai multe pareri si recensiuni; totu insa forte favoritóre. Mai de curèndu si ca celu mai competentu, s'a aratatu si D-nulu I. Maiorescu cu observariile D-Sale (vedi Nrii. 7 si 8 au Convorbirilor literarie). Dicu „celu mai competentu“, deórece d-sa trece chiar inaintea strainilor de „Filosofulu Romanilor.“ —

Me bucurai vediendu pre d-nulu Maiorescu reintorsu eara la studiele sale de mai inainte si inca in critic'a unei carti, carea in literatur'a românescă este unic'a in feliulu seu.

Asteptâmu dela D-Sa ca se'si desvólte principiile psichologice, se vorbésca filosofulu nostru, se ne dea directiune, se ne propuna termini pre acést'a cale, fia chiaru si dupa vederile lui Schopenhauer. Dar me-am insielatu. D-nulu Maiorescu promite numai a reveni; nu insa asupr'a problemelor filosofice desvoltate in psichogia D-nului Popescu, ci asupr'a sistemului realisticu alu lui Herbart; ear carte D-nului Popescu o pune sub cutitulu criticei numai din punctu de vedere limbisticu (cu deosebire in Nr. 8 alu convorbirilor literarie).

De si imputa d-nului Popescu, ca este compilatoru etc., afla totusi bunu:

1. Procedur'a la alegerea sistemului herbarticu, apoi esplotarea materialului si a operilor, cu atâtua mai vîertosu, caci acestu sistem singuru se poate combina cu resultatulu sciintielor naturali.

2. Mai afla bunu D-nulu Maiorescu metod'a espunerei, despre carea dice ca e luminata, impartirea materialului usiôra de cuprinsu. In urmarea acestor'a este

silitu a constatá, cu cartea de sub intrebare este cea de àntâiu si mai buna in literatur'a romana si doresce se fia introdusa in totu scoalele secundarie.

Dupa aceste observari, parasindu terenulu filosoficu trece la celu limbisticu si in rîvn'a sea de radicalist i imput'a neologisme,* dà lectiuni asupr'a citarei operelor straine, si'si ia ansa de a serie in Nr. 8 alu Convorbirilor lit. in contr'a neologismelor.

Ceea ce n'a facutu d-nulu Maiorescu, 'mi permitu a face subscrisulu. Datorescu acést'a din dòue cause, àntâiu ca unu semnu de recunoscintia profesorului meu de odinióra si a dòu'a, fiindca singuru impartasiesc teoriile Realismului herbaricu, pre cari le espune d-nulu Popescu si oper'a sa.

Psichologi'a empirica lucrata de d-nulu Popescu sta intre marginile observatiunei; va se dica, nu este psichologia speculativa, nici nu baseaza pre altu cev'a, de cîtu pre date positive, pre cari observatiunea ca isvoru alu cercetarilor psichologice, le afla date in consciintie. — Cuprinsulu cartiei este urmatoriulu:

In introducere (§. 1—3 pagina 1—17), se espunu numai acele cunoștințe si notiuni preliminarie, cari suntu indispensabile pentru de a introduce pre cîtitoriu in domeniulu problemelor adeveratui psichologice.

Se da mai antaiu definitiunea nominale a psichologiei: sciintia despre sufletu; se arata notiunea ca sciintia, aratandu-i-se problema: esplicarea fenomenelor psichice (pag. 2.) Apoi se arata importantia dènsei si raportulu cu filosofia si catra alte discipline si importantie pentru mai multe din sferele vietiei sufletesci. Principii ale psichologiei empirice se staveresc fenomenele, pre cari observarea ca isvoru (principie ideale) le afla in consciintia si dupa cum le afla; ear metodus este celu geneticu, care arata cum se nascu acele fenomene, date fiindu conditiunile in insusi organismului psichofisicu alu omului. (§. 2).

Fenomenele psichice le imparte in fenomene cu caracteru obiectivu si subiectivu, este din urma in subiective pasive si subiective cu forma activa. Pre acést'a deosebire baséza divisiunea psichologica ca sciintia. Cele de antaiu le numesce idei, pre cele de a dou'a sentimente, pre a treilea nasuintie. Acestora lasa se premergă raportulu intre sufletu si corpu. — Prin acést'a D-nulu Popescu a departat si delaturat asia numitele facultati sufletesci din domeniulu psichologicu, — scotindu-o de sub tutela traditionale a acelora. In not'a dela pag. 16 le supune unei critici scurte, dar destula spre ale esila pentru totdeauna din sciintia filosofiei române.

In sectiunea I (§. 4—8). Autorulu tractează despre relatiunea intre sufletu si corpu si desvólta totu teoriile relative la acést'a, supune la critica teori'a materia-

*) Ací noi nu intielegem pe d-lu profesor Pletosu. Noi nu amu sciutu pâna acumu, ca d-lu Titu Maiorescu filologu, sau daca mai voiti limbistu romanu, s'ar fiinea de asia numitii radicalisti, ci noi amu credutu ca d-lu Titu Maiorescu este in limba ca si in politica, conservativu si totuodata facia cu latinistii extremi, reactionarii extremi. Not'a Red.

lismului psichologicu (pag. 24), a dualismului (pag. 22), precum si a spiritualismului (pag. 25) si fara ca se ne spuna, din desvoltarea problemei resulta, ca urmărea realismulu geneticu. — Sub titlulu corespondentia dintre sufletu si corpu, tractăza despre sistemulu nervilor; supune la critica ipotesea influxului fisicu, a occasionalismului si armoniei prestabilitate. In §. 5 tractăza despre simtire si aparatulu de simtire, precum si despre perceptiunile lui, pre cari ca producte seu fenomene psichice le numesce „sensatiuni.“

In §. 7 se desvălta miscarea si diversele ei forme; ear ca unu adausu si numai intr'o nota la pagin'a 54 conditiunile pentru originea limbei.

In §. 8 suntu espuse consecintiele reciprocitatii dintre sufletu si corpu, anume: temperamentele, naturelulu, somnulu, ametial'a, ear in not'a dela pag. 76 face amintire pe frenologia, cranioscopia si fisiognomia.

Sectiunea II tractăza despre Idei si anume in §. 9 originea si divisiunea loru. Ideile ca representatiuni produse in sufletu in urm'a simtirilor suntu sensuale, seu elementarie si nesensuali seu superiori. Ací in not'a dela pag. 83 espune in scurtu doctrin'a sensualismului, a idealismului si realismului. Ideile constituiesc consciint'a, care este actuale si potentiale. Despre acest'a si fluctuationile ei tractăza §. 10. Urmeaza in §. 11 adeveratu doctrin'a herbartica, relatiunea ideilor intre sine si intunecarea loru (Wechselwirkung und Hemmung der Vorstellungen). Acésta problema generale cuprinde in sine problemele speciali: contopirea, asociatiunea, forma-rea seriilor, mobilitatea si curentulu ideilor. — In §. 12 este espusa problem'a despre reproducerea ideilor. Reproducerea libera seu nemijlocita si cea mijlocita, reproducerea progresiva si regresiva, precum si legile reproducerei.

§. 13—15 tractăza despre fenomenele, cari se baséza pre reproduceri si anume §. 13 despre memoria si formele ei, 14 despre fantasia si formele ei, ear' 15 ideile despre tempu si spatiu. Aceste fenomene sunt tractate cu multu interesu, cu atâtua mai vîrtozu, caci Autorele fiindu si unu bunu pedagogu, scie se aplice fenomenele memoriei si fantasiei si si la pedagogia. Timpulu si spatiul au o desvoltare atâtua de intinsa, incătu nu se mai afla in altu manualu românescu; ba ce ofere autorulu, este de ajunsu pentru prim'a orientare. — Urmăza in §. 16 anomaliiile cari resulta din reproduceri: ilusiunile si hallucinatiunile.

In §. 17 desvălta fundamentulu psichologicu alu logicei, sub titlulu „Intelegint'a si formele ei“. Purcediendu dela cugetare, tractăza despre notiuni si producerea loru. pag. 142—150; despre rationamente. In not'a dela pag. 158 supune criticei teori'a despre ideile innascute seu nativismulu.

Fundamentulu a tota intelegerere, procesulu pre care se baséza ori si ce cunoștința, — apperceptiunea si formele ei, — doctrina propria realismului herbarticu — este espusa forte circumstantiale si in unu modu forte corectu in §. 18. Totu ací este desvoltata si atentiunea, ca unu fenomenu ce baséza pe apperceptione. Ací inca nu a

intrelasatu autorulu a atrage atentiunea pedagogilor. §. 19 tractăza despre „eu“ si formele sub cari vine, precum si despre consciint'a personale.

Cu o deosebita placere si forte circumstantiale tractăza autorulu formele subiective ale consciintiei si anume in Sectiunea III simtiemintele. Aceste, stari derivate, le reduce la idei, ca starile primitive si lasa ca se rezulte din relatiunea ideilor intre sine.

Se definesc sentimentulu: Conciint'a ce o avemu despre starile si relatiunile ideilor, seu despre functiunea representativa a sufletului. Acésta definitiune este dupa Volkmann si se afla la acesta desvoltata in §. 127 (Lehrbuch der Psychologie 1875/6 Cöthen). — Purcediendu dela tonulu sensatiunilor unde in prim'a linia 'si afla sentimentele nascerea, le divide in placute si neplacute. Fiecare din aceste grupe se imparte in sensuali (inferiori) si intelectuali (superiori.) Asia in rîndu §. 21—27 desvălta sentimentele sensuali, ale adeverului (22) estetice (23) morali (24) sentimentulu personale si formele lui: justu, falsu, modestia, arogantia, fudulia, vanitatea, — onorea si manifestatiunile ei (25), sentimentele simpatetice si formele loru (26). Sentimente religiose, desvoltarea si manifestarea loru; ipocrisia si fanaticismulu religiosu (27). Precum totalitatea ideilor compunu consciint'a, asia totalitatea sentimentelor, pre cari le are unu omu in unulu si acelasiu momentu, constituiesc dispositiunea ànimei, alu careia caracteru este liniștea. Din o sguduire a acestei liniște, din conturbare a echilibriului se nascu afectele. Despre aceste tractăza §. 28. Este aratata originea mai la tota formele afectelor si suntu desvoltate forte chiaru: veseli'a, resfatiarea, esaltarea, intristarea, bucuria, necasulu, superarea, grija, spaim'a, admirarea, mania, frica, entusiasmulu, desperarea etc. Preste totu tractatulu despre sentimente este desvoltat in unu astfeliu de modu, ca in dinsulu forte puçinu este de dorit.

In fine sectiunea IV si ultima desvălta formele concrete ale consciintiei: nasuintele si anume in §. 29 originea si divisiunea acelora. Si nasuintele, ca fenomeni secundari resulta din raportulu ideilor, cari constituiesc consciint'a in unu momentu datu. Ca si sentimentele le imparte autorulu: in sensuali si intelectuali: In sfer'a celor din urma: aplicarile, si vointia. Ambele grupe se potu potentia si atunci devinu passiuni. Desvălta apoi in rîndu boldurile si instinctulu (§. 30), poftele, desvoltarea si indestularea loru (§. 31); aplicarile atâtua naturali cătu si castigate (§. 32), dorulu, dorintia in comparatiune cu aplicarile si poftele (§. 33), vointia si manifestarea ei, faptele ca resultatul alu vointiei, libertatea vointiei, libertatea psichologica si morală (§. 35). Se supunu criticei teoriile: determinismulu si indeterminismulu. Pre bas'a libertatiei se desvălta imputatiunea si instantiele ei. Passiunile in asemenare cu formele de mai nainte, precum si formele loru suntu espuse in §. 36. Ca punctu de culminatiune a desvoltarei si culturiei spirituale este desvoltat in §. 37 caracterulu si formele lui: Caracterulu moralu si nemoralu, capriciulu si cerbositatea.

II.

Din resumatulu de susu cetitorii voru putea se cunósha, cătu este de bogata in materia si probleme psichologica despre carea vorbim. Fie-ne permise si unele observari. Aceste voru fi mai àntâiu negative critice, apoi in legatura cu aceste, positive.

Autorulu tracteza in Sectiunea I. despre raportulu intre sufletu si corpu si reduce la acestu raportu si intregu procesulu de simtire si miscare, precum si productele aceluia. Prin acésta raportulu dintre sufletu si trupu devine problema psichologica. Acésta mie nu mi-se pare corectu.

Este adeveratu, că atâtău procesulu de simtire, cătu si alu miscarei suntu urmari ale raportului dintre sufletu si trupu; insa aceste suntu numai condițiuni pentru acele procese si că atari ele nu suntu probleme psichologice; probleme psichologice si fenomene psichice suntu simtirea si miscarea, legate insa de condițiuni psicho-fisice si cu caracteru fisiologicu. Asia intr'o psichologia empirica suntu a se pune trupulu si sufletulu numai că condițiuni pentru tòte fenomenele psichice, fenomenele că atari suntu a se considera de sine.

Totu la acestu locu 'mi permitu a observa o neconsecintia. Este adeveratu, ca stramutarile si modificările in termini suntu ertate, ba chiaru recomandate, dăr' numai atunci, cându terminii se inlocuesc cu alti mai buni. Domnulu P. in compendiulu de pedagogia, uniculu lucratus dupa principie scientifice, si care in legatura cu principiele D-lui Dr. Puscariu dau celu mai bunu manualu asupr'a pedagogiei generale, — acolo diceu, are terminii: simtitiune si simtiemèntulu. Acesti termini in sciintia românescă suntu creatur'a DSale, s'au adoptat si de altii (vedi Dr. Puscariu principii pag. 32). Terminul simticiune pentru perceptiunile aparatului de simtire, este bunu, si potrivit, si nu trebuia parasit, cu atâtău mai puçinu inlocuitu cu sensatiunea de dragul francofilor. Sensatiunea, dupa parerea Ref. este cu totul altuceva si ce e dreptu, are locu iutr'o psichologia empirica; dar' unde? si cumu?

Urmarea immediata a raportului dintre sufletu si trupu trebuie se fia unu ce, care se pôrte caracterulu amèndoror'a. Dlu P. dice, că atari consecintie suntu temperamentulu, naturelulu si altele, espuse in §. 8. Are dreptu; numai cătu aceste consecintie nu privesc intru atâtău cuprinderea lumei esterne si a intemplantelor, ci numai tienut'a si dispunerea fatia de acele cu privire la gradulu de escitabilitate. Pentru conscientia nu au insegnatate, deorece nu lasa in aceea órecare productu, ca elementu constitutiv alu dènsei. Aceste suntu consecintie numai ale predominirei unui'a asupr'a celuilaltu. Nòue aici ne trebuie o urmare, care se fia stare habituale a sufletului, se fia unu faptu positivu concretu, nascutu din acele 2 condițiuni antropologice: trupu si sufletu. Că sè se nasca aceea urmare, se cere o affectiune fisica. Inse este fapta si experientia dovedeșce, ca affectiunei fisice respunde apprehensiunea

psichica. Urmarea este procesulu de simtire in sufletu si de miscare in trupu. Problem'a despre raportul intre trupu si sufletu, nu este o problema că aceea, care se aiba valoare numai pentru producerea sensatiunilor (simticiunilor), ci ea merge si insotiesce tòte problemele psichologice, servindu astfelui că base la procesulu de conceperea acelora (Volkmann Psichol. §. 29 si 82).

Productul raportului dintre trupu si sufletu, că conceputu immediatul alu sufletului, se-lu numim: sensatiune. Acésta este in midiulocu intre nervii sensitivi si motori, este finea functiunei de aficiare si incepertul procesului de miscare; este centru pentru ambe, dar' totu odata si punctul si spresiunea vivificarei corpului din partea sufletului, si că atare, déca tocmai este că se vorbim si de facultati ale sufletului, unic'a facultate si basa a vietiei nòstre sufletesci. Sensatiunea, că conceputu alu sufletului cuprinde in sine două elemente, unulu teoreticu obiectivu, care ne informează despre calitatea corpurielor cu cari amu venit in contactu si care elementu se concepe in sufletu in urm'a impresiunilor si affectiunilor aparatului de simtire, pe bas'a procesului de perceptiune. Ca productu, acestu elementu alu sensatiunei, 'lu vomu numi simticiune. — Esperientia inse ne spune, cumca fiecare simticiune este insocita de o stare de placere ori de neplacere, care se considera cătonul aceleia. Acest'a e alu doilea elementu in sensatiune, practicu subiectivu: simtiemèntulu (sentimentulu).

Că procesu se va puté numi: procesu de simtire; trebuie se scimu insa, ca acest'a este unu procesu specialu alu procesului numit: perceptiune (Wahrnehmung), care singuru este procesu psichologicu.

Cu acésta terminologia nu se voru multiam francofilii, deorece: sensation insémna numai elementulu obiectivu teoreticu, era pentru celu subiectivu au: sentimentu. Me voiu aflat eu insa, déca din frumosulu cuventu francesu: *sensibilité* 'mi voru formá unu *nomen substantivum verbale*, care se esprime actiunea. Termini de sus fiindu scosi din insasi natur'a procesului, deocamdata pentru confirmarea celoru dise indrumezu la opuri din sfer'a realismului geneticu: Steinthal: *Einleitung in die Psichologie und Sprachwissenschaft*, Berlin 1871 pag. 290 seq.; Lazarus: *Leben der Seele* Berlin 1876 seq. I pag. 185, II 88 seq.; Volkmann, *Psichologie*, Cöthen, 1875 seq. §. 23 seq. 32.

Problemele ca atari insusi Domnulu P. le a desvoltat corectu in §. 6. In tipulu acest'a teori'a simtirei si a miscarei, precum si producerea simticiunilor sunt probleme psichologice, deorece simticiunile sunt concepute elementari seu primitive (Elementar-Vorstellungen).

Din simtiri sè se nasca idei. Asia dice autorulu §. 9 si pag. 80 definesce ide'a: „simtire reprezentata in sufletu“.... „representatiunile se facu in sufletu, fara influenție esterne.“

Ideile le divide in sensuali si superiori. In sfer'a celoru din urma apartinu tòte fenomenele intelectiuniei

si formele cugetarei. Din aceste idei se compune conținutul conștiinței; ele vin în deosebite relații ună cu altă. Urmarile acestei relații sunt: paraliza (Hemmung), fuziunea (contopirea), formarea de complexii și serii etc. Toate aceste, precum și toate fenomenele, care se bazează pe dinsele, sunt expuse după principiile celor mai sănătoșii realismu genetic și în conformitate cu vederile lui Herbart. Ceea ce nu corespunde cu parerile subscrizorului, este și acă terminologia.

Dlu P. în compendiul de pedagogie a folositu terminulu idee; de către acolo l'a folositu pentru o grupă de fenomene; că terminu genericu; acă însă l'u folosesc că productu psihicu, că elementu alu conștiinței. DSA de către amu intielesu bine cele expuse în secțiunea a două a opului DSale, are în vedere și lasă a se compune conținutul ideii din acele fenomene, carorul nământul le dice: Vorstellungen, și pre cărui filosofia ungurăscă (?) le-a tradus cu képzet.

De către și va aduce aminte cărui autoru, cumca pre pagină 172 din psihologă lui Volkmann, sta scrisu: der richtige Begriff der Vorstellung liegt in der Mitte zwischen zwei gleich falschen Auffassungen; Vorstellung ist weder ein Abbild des Aussendings noch eine Selbstevolution des Geistes.... nu este nici „representatio“, nici „idea“.

„Si va aduce aminte mai departe, cumca terminologia acăstă controversata merge în dereru prin istoria filosofiei pana la Leibnitz și Locke. Alternativă este: său cuvântul idee corespunde terminului Vorstellung din psihologă realismului, său nu. De către corespunde, atunci autorulu a restrinsu însemnarea lui, deorece a eschisul din sferă sa specia: simticiuni (Empfindungen); de către nu corespunde, atunci terminologia trebuie indreptata. Si cum? La acăstă vomu respunde în cele următoare.

Dupa sistemulu realismului psihologă pre base antropologice, este fundamentulu și propedeutica tuturor disciplinelor filosofice, de către ea expune legile naturale ale cugetarei, arată condițiunile psihologice și legile psihologice pentru nascerea tuturor notiunilor.

Categoriile cu cărui ea operă, nu sunt notiunile nici ideile, ci conceputele. Aceste se voru putea numi și idei atunci, cându, desbracate de ori ce conținutu, voru fi considerate numai că forme ale conștiinței, avându rolă, că se reprezintă conceputele despre obiectele cu cărui venim în atingere. Însă o astfelu de cuprindere nu sufere realismulu. Concepținea este unu procesu, care se bazează pre condițiuni psihologice; productul acestui procesu e conceputul. Concepțul (Vorstellung) singurul este categoria psihologică și după cum dice Herbart, poartă pre fruntea sa imprimata calitatea fizicelor, din alu caror contactu s'au nascutu. Concepțul se numește ori și ce productu și fenomenu psihicu intru cătu i se potu arata legile psihologice ale cugetarei sale. Concepțul este genu pentru speciele simticiune și informație (Anschauung). Din relațiunile conceputelor se nasc diverse forme, și din prelucra-

rea intelectuale a loru: notiunile și celealte forme ale inteligenției.

Si încă totu nu amu ajunsu la idea.

Idea în filosofia realismului are o însemnare după teoretică și practică. În însemnarea din urmă, idea este unu normativu pentru vointia, unu idealu. De aceste ideale Herbart a statorit cinci: idea libertăției, a perfectiunei, a binevoiției, a dreptului și equităției, care la olală compun: evidența său conștiință morale. — În intielesu teoreticu, idea este cea mai înalta abstractiune a cugetarei său intelectului, ceea ce nu se poate presupune ca de către autoru nu ar fi sciutu; se vede însă că și acă a fostu influențat de terminologia franceză, unde mai că s'a stereotipat definitiunea: *Idee est la representation d'un object dans l'esprit*.

Dar se ne lamurim asupra întrebării. De către ne uitam în domeniul cunoștinței teoretice, gasim forme: informație (intuitiune), notiune, idea. Notiunile suntu forme a le cugetarei, în cărui acăstă cunoasce conținutul unui obiectu după notele sale esențiale. Mai înalta de către acăstă, dar nascuta și resultandu din ele, este idea. Pentru că se lamurim deosebirea, ne vomu servî de unu exemplu. Despre auru, poate ori și cine se concepă o informație, se și facă unu conceputu; notiune are numai aurariulu; notiune scientifică, are chimicul. Despre omu fiacare isi formăza unu conceputu pre basă informațiunilor; puțini sunt aceia cări cunosc notiunea lui; notiunea scientifică o are antropologul. Acea forma a cugetarei, castigată prin abstractiune, carea trece preste notiune și strabate pana la esenția obiectului este idea, carea despre unul si același obiectu este numai una si nestrămutata. Ideile despre obiecte suntu acele, cări nu se potu ajunge, și cugetarea, intelectulu prin notiuni, cauta a se apropiă de ele. Astfelui cuprinsa idea, este forma cea mai înalta a intelectului; ideile sunt elemente constitutive a le culturei. — Deci după parerea Ref. folosirea terminului „idea“ la locul și în modul aretat de dnulu P. nu este corectă, deorece „idea“ nu este categoria psihologică, ci noetică cu trećere în metafizică.

Inca o scurta observare asupra timpului și a spațiului. De să desvoltarea D-nului P. este cea mai deplină din căte există în limbă română asupra acestei probleme de mare însemnatate, cu toate acestea are unele lacune, de să ne însemnăm. Cea de antai este, că nu definesc timpul nici spațiul, arată totusi procesul de concepere a acestor fenomene. A două rezultă din urmarea ceva prea servila a isvorilor germane, cări i-au statu la dispositiune. Asia de es.: ună dintre cele mai puținu nimerite formulari este: „spațiul de timp“ (Zeitraum). De să procesul de desvoltare a acestui fenomen este corectu desvoltat, formularea terminului pentru deosebit este strânsă genului limbii române, — și asia acă trebuie se lasam D-nului T. Majorescu dreptul ce-i compete. Dupa Volkmann, de unde și este luat §. 28. Zeitraum ist: im Raum verwandelte Zeit, și cuprinde în sine unu siru de intemplantări, cări au avut locu-

in unu anumitu spatiu, reprezentate fiindu acum ca o galeria de icône de portrete, cari se infatisieze acele înțemplari. — Ca exemplu se aduce resbelulu de treisdeci ani dela erupere pana la inchierea pacei.

Observarile de susu se reduc tóte la acea parte a psichologiei, pre carea Herbart a numit'o sintetica. — In acést'a parte carea are se arete procesulu de concepere a cuprinsului conștiintiei, incepandu dela cele mai elementare forme pâna la cele mai superiori, la equitate si conștiinta personale, predominesce si trebuie se predomină sintesea. In cătu pentru ceealalta, numita analitică, carea are se arete legile pentru prelucrarea cuprinsului conștiintiei prin intelectu si vointia, — cu observarea că este a se sustiené terminulu „simtiementu“, in locu de sentimentu, — fia disu ca acést'a parte este lucrata, in cătu pote fi de modelu.

Speciale insa, este de laudatu in opulu D-nului Popescu, ca unde numai s'a pututu, a trasu atentiunea asupr'a insemnatatiei ce are psichologi'a fația de pedagogia; prin aceasta a aratatu si la acestu locu, cumca pedagog'i'a are se baseze, precum pre etica carea i desemnă problem'a, asia pre psichologia, carea i desemna metodul. Educatorii institutelor de educatiune voru afla indrumari pentru aplicarea psichologiei si a legilor ei la oper'a educatiunei. Si 'mi permitu a indruma pre toti acei educatori, fia chiaru profesori de gimnasiu, cari de să se credu practici si versati in technic'a invetiamentului, se afla totusi indemnati a se plângе pentru lips'a de atentiune a scolarilor loru, — la desvoltarile din §. 18, unde este vorb'a despre apperceptiune ai insemnatatea ei pentru invetiamentu, apoi despre atentiune, formele si sustienerea d nsei prin desteptarea asia nnnimilui „interesu pedagogicu. — Se recomanda psichologi'a dlui Popescu precum psichologilor si filosofilor de professiune, asia cu deosebirea tuturor carturilor si ca lectura privata, deorece conduce intr'unu modu f rte rationale si inlesniosu la cunoscintia de sine si a tuturor fenomenelor vietiei n stre sufletesci.

Naseudu, Novembre 1881. G. Pletosu.

Despre esagerare.*)

O privire asupr'a literaturei si moravurilor romanilor.

Darulu esagerarei in t te, o insusire f rte resp ndita in generatiunea romana de astazi, pare a nu fi o monsternire dela stramosii nostri romani.

*) Facemu locu acestei critice a pseudonimului Decebalu asi  precum o aflam in foisi r  „Romanului“ din 15/27 Dec. 1881. Fara a subscrive si din partea n stra tocmai t te opiniumile coprinse in acésta critica, o aflam venita f rte la timpu si amu dor , c d dn. Decebalu s u altu barbatu competent se taia si mai afundu in carne viia, anume relative la plagiile si totuodata la reactiunea slavo-muscato sca, care s a pornit u in anii din urma cu furia, c d sub pretestu de a infren  pe ultralatinisti, se ne nimicésca limb'a si modest'a literatura, c ta amu apucat u se o avemu p na in timpul de fa ia.

Not'a Red. „Trans.“

Scriitorii cei mai insemnati ai romanilor au stralucit u séma prin chipulu strânsu si lamurit , in care au sciutu s e impartasi sca ideile loru. Cine nu a remasu incantat u de maiestr'a simplicitate a comentariilor lui Iuliu Cesaru? Cine nu s'a minunat u de stilulu lui Tacitu, care se multimesce cu o frasa spre a zugravi unu caracteru si carui'a ii ajunge o pagina, pentru a spune mai multe de c tu aru putea istoris  altii intr'unu capitolu intregu?

Pe de alta parte, unu Cato, in locu de a tienea nenumerate si nesarate discursuri, c d  re-cari deputati din Camer'a unui tineru regatu, se marginea, c ndu era vorb'a de Cartagineni, se spuna unu singuru lucru:

Ceterum censeo Carthaginem delendam esse!

Poetii romani, de asemenea ne-au lasatu versuri at tu de cuprindet re, in c tu unu poetu bucurescianu s u iasianu s'aru opinti in celu pu inu o duzina de strofe, pentru a putea ajunge la ceva asemanatoriu.

C ndu unu scriitoriu nu mai scie cum se curme s rulu neispravitu alu fraseologiei sale, c ndu unu oratoru, dupa multe silintie nu mai scie cum s e dea o forma cuviin iosa gandirilor sale, unu bietu poetu romanu cu vr'unu: *timeo Danaos et dona ferentes!* ii scóte din incurcatura.

Nu deschidi o carte romanésca, in care s e nu fia celu pu inu jumetate din numerulu paginelor de prisosu. Unulu, care va voi s e vorbésca despre introducerea cultur i vermilor de metasa in tiér'a n stra, va incepe printr'unu studiu asupr'a agricultur i la chinesi, apoi la indieni, in urma asupr'a culturei metasei in v culu de midiloci si dupa ce va atinge in câte-va pagine si adeveratulu lui subiectu, va sf rsi prin vr'o poesie francesa.

Unu tineru istoricu, care va scrie biografi'a lui Balcescu, se va indeletnic  in câte-va file si cu  re-care c stiuni de psichologia, pentru a dovedi c d nu este strainu unor asemenee lucruri.

Unu colegu alu seu, care va vorbi despre datinele romanilor, va cauta numai de c tu chipulu se spuna ceva si despre baluri din timpulu lui Ludovicu XIV, despre cronică scandal sa a acelei epoce si va mai adaogă ceva si despre Mabille si Bullier.

Unu doctoru in medicina, care a scrisu unu interesantu studiu numit u „O pagina din istoria contemporana a Romaniei“, studiu medicalu si economicu, gasesce privilegiul de a spune lucruri de aceste intr'o carte, ce trebuie s e fia curat u scientifica:

„La noi pentru a ajunge copistu trebuie a depune concursu; pentru a fi ministru, etc., nu se cere nimicu seriosu; se cere s e nu faci nimicu, s e nu faci atentie la ghesiefturile si hotile ce se facu. In tiér'a romanésca, nu scientia, nu onestitatea sunt cumpen'a cu care se ridică susu  menii. S e fia bine sustinutu de partid'u cu care votedi; in urma: spendiura si taia!“

Marginile acestei foitie nu ne ingaduie, dar' amu putea s e aducem u nenumerate alte exemple.

Si apoi m ni'a citatiunilor? ele trebuie neaperat u se impla macaru o treime din studiulu ori-carui filologu s u istoricu romanu, ce are respectu pentru sine.

In studiulu istoricu Bab'a-Novacu, la o frasa atatù de comuna că acést'a: patriotismulu nu e de catus o noua forma a egoismului, gasim cu citatu in note pe nenorocitulu Herbert Spencer, care trebuie se fie camu spariatu de a se tredì alaturi tocmai cu Mironu Costinu! Nu mai vorbim de acelui renomitu istoricu si filologu, care cu o dibacie minunata scie 'n totudéun'a se citeze pe Buckle alaturi cu Confucius si pe Claude Bernard alaturi cu vre-unu arabu seu indianu, chiaru candu ar fi vorba de vre-o cestiune de antropologia.

Mai e nevoie de a vorbi de diariele nostre? pentru a vorbi de celu mai neinsemnatu lucru, colone intregi nu sunt de ajunsu; nenumerate frase gat'a revinu in fia-care di si servescu totu atatù de bine 'n cestiunile mici ca si in cele mari, in catus publiculu ametit'u nici pe aceste din urma nu le mai baga in séma.

Fia-care cestiune este „un'a din cestiunile cele mai importante, pe care ne-a fostu datu a le tratá vr'odata“, fia-care afacere este „o afacere grava, dela solutiunea care'a aterna fericirea seu nenorocirea acestei tieri“, si fia-care diaristu crede că si-a implinitu detoriile sale cele mai scumpe, candu a sfirsitu articolele sale cu fras'a stereotipa: „se lucramu deci! numai print'r'o lucrare neintrupta, print'r'o abnegatiune si o silintia de tot'e dilele, vomu putea intemeia pe deplinu prosperitatea si marirea acestei tieri!“

Ore oratorii nostri se fia mai puçinu inriuriti de acésta epidemiu? „Monitorulu oficiale“ ne respunde cu voluminos'a-i colectiune, ce pare a nu fi in mare parte, de catus unu monumentu ridicatu dieului Cuventu!

Dar' acolo unde reulu a ajunsu la culme, e in poesie. Pe fia-care di o mare cantitate de hartie este subtrasa dela o destinatiune mai naturala, dupa puçinu delicat'a expresie a unui criticu romanu, si acoperita cu sute de versuri mai cu séma lirice. Aici, esagerarea trece preste ori-ce mesura; pentru a esprimá unu sentimentu seu o ideia, pe care unu adeverat poetu le-aru trece in catus versuri, dieci de strofe nu ajungu poetiloru nostri.

Tote vechile „clisieuri“ ale poesiei spiritualiste sunt intrebuintiate la fia-care pas; este ciudatu de vedintu, cumu aceiasi ómeni cari isi batu jocu de cei ce credu in Dumnedieu, in lumea viitoré, in nemurirea sufletului, in poesiile loru nu vorbescu de catus de „celu a totu puternicu“, de inabit'a loru, pe care au perdu't'o si pe care nu voru regasi-o de catus intr'o alta lume, si de iubirea loru, care nu va peri de catus odata cu sufletulu loru.

Déca mai adaogemu la aceste si convorbirile, pe care poetulu trebuie se le aiba negrescutu cu stelele care-i zimbescu, cu florile care plangu si cu argintulu ce este pe ape si 'n aeru, precum si cu alte lucruri din ramur'a astronomiei si meteorologiei, usioru ne vomu incredintia, că esagerarea merge pana la ridiculu.

Bóla esagerarei pare a ave radecini adenci in vieti'a nostra; incepiturile civilisatiunei nostre au fostu inventate de dens'a. Screriele lui Petru Maior, dictionairulu dela Bud'a sunt o dovada despre acést'a. (?) Mai in urma, tota scola latinista impreuna cu vechiulu dictionariu alu Academiei, nu facu de catus se duca esagerarea pana la ab-

surditate si candu s'a nascutu catus-va nesuntie contrarie, au voitu se ne duca inapoi pana la Mironu Costinu!

Candu amu inceputu a introduce ideile straine in insusi asiediamintele nostre, amu dusu esagerarea pana acolo, in catus amu aruncatu de o parte intrég'a nostra desvoltare de mai nainte si amu primitu in totulu legile, institutiunile, obiceiurile francese; si mai multu inca, amu inceputu a iubi pe francesi mai tare de catus pe noi insi-ne, a ave simpatii atatù de mari pentru ei, in catus amu uitatu in unele impregiurari convenientiele ce se datoriau altoru natiumi.

Candu cu institutiunile francesiloru amu primitu si literatur'a loru, care sunt lucrarile ce au atrasu mai cu séma luarea nostra a-minte? Romantiurile lui Alecsandru Dumas, ale lui Ponson du Terrail, Xavier de Montépin, Paulu de Kock, acele ce sunt mai lipsite de observare a naturei, acele unde inchipuirea autorului nu mai cunoșce nici o margine.

Din bogatulu repertoriu alu minunatului teatru francesu modernu, ce amu luatu noi? dramele cele mai ingrozitoare, melodramele cele mai copilaresci. Intre „Le Gendre de Monsieur Poierier“ si „Angerulu Mortii“ n'amu statu nici odata la indoiea.

Tote se tienu in lumea acést'a; nu se putea că esagerarea in idei se n'aduca si esagerarea in vieti'a dlinica; din acésta causa avemu adesea o architectura copilarésca, case, scoli, a căroru fatiada incarcata peste mesura facu se surida pe caletoriu; din acésta causa avemu mobile atatù de fara gustu, de colorile cele mai batatoare la ochi si stralucitoare de poleiala; din acésta causa purtamu cisme cu tocuri atatù de inalte, cravate atatù de stacoji, din acésta causa barbatii porta palarii de astrologu si femeile rochi cu codi imense si palarii de o marime necunoscuta in alte tieri.

Partitele se inovatiesc un'a pe alt'a de cele mai grozave fapte; audi pe unii dicindu, că Romani'a nu mai are nici unu viitoru, pe altii din contra, că nepotii lui Traianu voru cuceri in curendu Basarabi'a, Bucovina, Transilvania si pote si.... Macedoni'a. Unii dicu că Romani'a va deveni peste douădieci de ani o noua Palestina, altii că aru trebuu se taiamu intr'o buna deminétia pe toti evreii din regatu. Cutare omu de Statu e pentru unii celu mai mare geniu si celu mai mai mare pătriotu, pentru altii unu idiotu si-unu tradatoriu.

Că copii, noi n'avemu aplecare de catus pentru lucrurile forte accentuate; pe noi numai estremele ne potu misca; nuantile cele mai fine, simtiamentele cele mai gingasie, formele cele mai simple si mai proportionate, si in deobste frumusetea prin simplicitate, idealulu unei civilisatiuni inaintate, sunt straine pentru noi.

Sè speramu inse, că cu timpulu ne va veni taria trebuitore, pentru a ne lapeda de formele imbetranite ale unei prea tinere civilisatiuni.

Acest'a este mersulu firescu alu lucruriloru.

Decebalu.

Documente

*relative la impartirea de decoratiuni imperatesci acelor romani, cari s'au distinsu in luptele portate pentru dinastia si pentru integritatea monarhiei. *)*

Cetate de balta, 12 Decembrie 1850.

Frate Vasilie!

Amu a'ti scrie despre unu obiectu, care in sine si de sine consideratu puçinu preciu are, dar' déca luamu in consideratiune consistint'a nostra nationala si politica, precum si impregiurarile prea fatale ale timpului — are o insemnatate fôrte mare, ba dôra mai mare de cumu aru socotî cinev'a. — Acestu obiectu este urmatoriulu:

Astadi au deschis d. comisariu, dupa ce s'au intorsu dela voi din D. S. M. acasa, unu paquetu presidialu dela Comand'a distr. din Belgradu, unde s'au trimisu mai multe cruci, parte de auru, parte de argintu, pentru mai multi carii au aperatu caus'a imperatésca, dintre carii si tie un'a. Ordinatiunea prin care toti veti fi citati incóce, pote va urmá mai tardioru, dar' si pâna cându tu ai vení in midiloculu nostru fratiloru tei, spre a vorbí mai multe despre care nu putemu acumu, amu socotit u fi de cuvenintia mai d'antàiu a te incunosciintia, cà pentru solemnitatea ce va se fia, sè te gatesci cumu se cuvine, sè tieni un'a cuventare amesurata timpului, si impregiurarilor politice de peste totu, si si nationale, o cuventare dicu, cumu trebuie sè se spuna la o impregiurare cà acést'a. Cu acésta ocasiune voiescu a'mi implini datori'a ce amu câttra persón'a Ta, si totuodata si dator'i'a, câttra apesat'a, aruncat'a, dar' preste tôte acestea prea multu calumniat'a nostra natiune, aducend'u aminte, cà un'a incordare prea mare, dupa cumu au facutu si Axente, si se aude si de altii, nu numai cà nu se considera de un'a demonstratiune efectuoasa, ci de unu ultraismu nesuferitu, adeca vréu a'ti aduce aminte aceea, cà amu intielesu, cà, dupa ce Maiestatea Sa prin faptele vôtore adeveratu romane, au recunoscutu perseverantia romana si intreprinderile sale credinciose, si ve au remuneratu, bataru cà nu deplinu, cà nu tôte se potu odata — cu cruci de merite, — Tu ai respinge acésta recunoscintia in starea Ta de oficialu politicu.

Amorulu, care me léga parté de persón'a Ta, parte de nadusit'a nostra natiune, intielegu cumu erá inainte de Martiu 1848, — me silesce, cà la acésta socotintia, ce mi se pare a fi camu a tuturoru, carii s'au luptat, se reflectediui urmatorele:

Eu si daca a'si fi convinsu, cà lapedarea cutarei cruci, alu cutarui séu cutarui Imperatu — dupa ce si dela Niculae ai un'a cruce asignata — aru folosí séu mie, séu natiunei mele, care folose aru fi tare momentane, nici atunci nu a'si lapedá darulu, dupa cumu dice romanulu: „ce e in mana, nu'i minciuna.“ E vorba prôsta, dar' fôrte buna. Socotesce tu numai lucru de am-

runtulu, in starea nostra politica si nationala, precum si cea politica a Monarchiei in consideratiune, apoi socotesce strinsu si starea natiunei nostra, si judeca ce va fi de noi de toti, déca voi, carii a'ti meritatu de Imperatu si Patria, veti dâ cu piciorulu in tôte adresele guvernului câttra voi, déca voi si acea umbra de incredere, ce aru fi sè o pastrati inaintea gubernului, o veti lapedá, si veti dâ ocasiune inimiciloru si mai tare a ne cleveti. Socotesce mai incolo si aceea, cà cu acelea insegnne iti castigi pretiuri, si vorba, a puté vorbí mai cu indrasnélă cu inimicii despre sórtea Ta si a natiunei Tale, de o iubesci. Inca odata, amu a'ti aratá starea in care te afli, dela Tine aterna a folosi natiunei si Tie, séu pe amendoi a ve surupa. Corolariele le poti face insuti ce aru urmá, in urm'a neprimirei.

Eu din parte'mi socotescu cà mi-amu usiuratu consciintia, cându ti-amu adusu aminte de acestea remanendu

Alu Teu

sinceru amicu

Ioanu Groze m. p.

Consentio et aprobo

sinceru amicu

Vasilie Albini m. p.,

Despre atentatulu lui Gaboru in contr'a ta. — vomu vorbí cându vei vení aici.

Idem.

Multu stimate domnule Comissariu!

Grati'a Maiestatiei Sale, Augustissimului nostru Monarchu constitutionale, prin care s'au induratu a recunoscere neobositele nostra ostenintie si merite puse din zelul curaturu pentru prea drépt'a causa a sacratului Tronu — o primim cu cea mai adenca fiiésca multiamire. Cu solemn'a ocasiune inse a impartirei decoratiunilor prin Maiestatea Sa noue prea gratiosu destinate, si mai alesu prin ponderósele On. DTale cuvinte, prin care ai binevoit u ne recomandá nestramutabil'a credititia câttra Tronu si Dinastie, mi se atinse córd'a inimei mele, si asta-data nu voiu puté retacea simtiemintele adencu inpatriate in peptulu meu, si care fara sfiala indrasnescu a dice, cà sunt totnodata si simtiemintele prea iubitei mele natiuni.

Multu stimate domnule Comissariu! Natiunea romana persecutata de barbaria atâtoru secli intunecati, au recunoscutu pururea, ba pentru totudéun'a fi sunt profundu sapate in inima binefacerile Aug. Case domnitore, prin care in contr'a constitutiunei natiuniloru privilegiate i-au subvenit ridicându-o din patulu dureriloru la resufflea luminei si a cunoscintelor, au recunoscutu dicu! si se simte pentru totudéun'a multiamitor, nu si-au sperat cându-va alinarea nenumaratoru ei dureri, decât singuru dela Imperatii nascuti din cas'a Habsburgu-Lotharingia, si de aici isi sperédia si pe venitoriu vindicarea ranelor infipte in inima-i, prin fatalitatea aniloru de curendu trecuti, si acést'a atâtua o sperédia mai virtosu, pre cătu e de virtósa si nestramutabila credititia

*) A se vedé informatiuni mai de aprópe despre acestea documente remase dela unu barbatu din 1849—50, in „Observatoriu“ Nr. 104 din 1881.

ei cătra acea Casa domnitore; remane numai a dice, că acesta natiune in tacere, si sub velulu negru de jale au suspinatu dupa drepturile sale de mai multi ani, dar' mai cu séma de cându prin atinsele binefaceri, ba stîrnita chiaru si de spiritulu timpului, au venit la cunoscintia a celorui drepturi, care in cei mai de curendu trecuti ani fatali nimenea fara vatemarea dreptatiei nu va puté dice că nu si le-au si meritatu — cugeta a avé temeu a le si pretinde.

Fiorosulu noru, ce in anulu 1848 se ridică preste orisonulu natiunei romane, cu atâtu mai vîratosu cutreerá vinele fia-cărui romanu din creschetu pâna in talpi, că-ce tóte tendintiele si obosintiele purcese din zelu curatul cătra Tronu, se priviá din punctu de vedere rebellu. — Asiá se seversí prefectulu Betraneanu si tribunulu Simonis in Clusiu, Basiliu Popu in Muresiu-Osiorheiu, a caroru lucrare bataru au fostu sincera, inarmandu si pregatindu poporulu spre bariera in contr'a partidei terroristice, totusi se condemnara la stréngu, si sentintia se execută in ambele locuri chiaru in presentia militiei austriace, fara a simti nenorocitii, si noi de patru ori nenorocitii cea mai mica compatimire si sprigóna intru sfasietórele nóstre dureri. Erá dicu acelea momente atâtu de fatale, cătu si pe celu mai sapiente ilu puté aduce in ultim'a desperatiune, marginindu-i lucrarile de tóte partile. Nu desperaramu noi! ci facenduni-se cunoscutu inaltulu manifestu din 3 Octobre 1848 prin care se provoca popórele credinciose spre a combate cu puteri unite revolt'a magiara, la care mai de aprópe urmandu proclamatiunea inaltului comandante gen. Br. de Puchner din 18 Octobre 1848, prin care furamu provocati a ne sculá toti pentru unulu, si unulu pentru toti, promitienduni-se insusi prin gur'a Maiestatii Sale drepturi asemenea de mari cu celelalte popóre din monarchia — neprivindu la naufragiulu destulu de tristu intiparitu in inimele nóstre, mangaiati prin recunoscerea gubernului, si armati cu scutulu drepturilor egale, că unu corabieriu înfrântu in sperantie, ne slobodiramu nai'a intru intunecosulu desiertu alu fortuniei.

Cu manile góle ne aruncaramu in bratiale mortii, vediuramu cu ochii avea nôstra propria prefacendu-se in cenusie, pre cei mai iubiti cumnati ai nostri dandu'si cu ultim'a resuflare si sufletulu, in balt'a săngelui propriu. Vediut'amu altarele nóstre stropite de săngele servitorilor, vediut'amu pre preotii nostri si pe cei mai stimati amici spendurandu pe tóte dealurile intru confirmarea credintiei nóstre cătra tronu.

Inse nu vréu a enumera patimile nóstre din revolutiune, cându nu sciamu bucurane-vomu de vre-o victorie, séu acoperine-vomu cu velulu de jale pentru cei mai adorati ai natiunei, cadiuti nu numai in cîmpulu batalielor, ci si pe la casele loru, jertfiti singuru resbunarei nesatiosului dusmanu, — vréu numai a dice, că credintia intarita cu juramentulu depusu in cîmpulu libertatii si sigilatu cu atât'a sănge, ne sprigini in propusulu nostru de trei ori săntu, si fara de arme, fara munitiune, raniti de susu pâna diosu — continuaramu resbelulu

pâna la fatigare, — mangaindu-ne intru necadiuri, că sunt jertfe pentru tronu, că sunt productele creditintei fara prichana, că sunt semintia, din care voru resarí drepturile natiunei.

Asiá este! Creditintia cătra Imperatu invîrtosia inim'a romanului, si in celea mai exquisite torturi, professandu-o cu ultim'a resuflare pe scaunulu de macelarie, numai că sè nu devina înfrângatori juramentului, sè nu devina infideli Imperatului, si compromititorii venitoriului natiunei, care le potu dovedi prin marturisiri autenticate chiaru prin pismasii nostrii, nu numai despre inelîgintii romani, ci si despre mai multi chiaru din vulgulu nepriceputu.

Acestea, si nenumeratele loviturile de mórte ale natiunei romane isi afla balsamulu seu alinatoriu, in inaltulu manifestu din 2 Decembre 1848, prin care se promisse tuturor popórelor din monarchie drepturi asemenea de mari, si care pre iactattii romani ii incuragiá spre jertfe nôue, spre lupte nôue, incătu cei de prin locurile debelate de resbeli, si lipsite de ocasiunea de a mai puté coadjutá dreptei cause, se constrinsera intr'unu punctu — care prin neproductivitatea sa in sine amenintia peritiune — preferindu a cadé, si a se inmormentá mai bine deodata cu drepturile nationale, decătu lipsiti de acelea, intru pedépsa a mai purtă sarcinele vietiei. Acestu punctu fu muntii apuseni ai Transilvaniei !!

Romanii cei adunati aici, lipsiti de midilócele necesarie spre sustinerea vietiei, cercetati mai in tóte dilele de unu pismasiu infuriatu si cu puteri nôue intaritu, lipsiti cu totulu de sperantia vre-unui ajutoriu — de obste fiindu cunoscuta retragerea armatei imperiale in România — le remasera numai dôue alternative:

- a) séu a castigá invingere cu ori-ce pretiu;
- b) séu a se aruncá in braçiale mortiei, intr'unu asilu de mantuintia, care cea d'antău, dupa crunte loviri, si cu baltuirea săngelui de ambele parti, se si cástigă.

Inse la ce nu pote induplecá pe unu populu convingerea unei drepte cause, si insetarea dupa drepturi nationale !!!

Multu stimate domnule Comissariu! causele pentru care natiunea romana in intregulu resbelu civilu cu o nepasare s'a aruncatu in braçiale mortiei, au fostu mai cu séma dôue de capetenie.

1. Innascut'a credintia cătra August'a Casa domnitore.

2. Propri'a sa libertate si esistintia nationala.

Natiunea romana isi arata in fapta totudéun'a neclatit'a credintia cătra inaltulu Tronu si Dinastie, dar' pre langa acesta credintia si-au conservat uvi si deșteptu pururea simtiulu seu de libertate si existintia nationala. Acestu simtiu prea naturalu, dar' prin intunecimea veacurilor in pilatu, s'a stîrnitu si vivificatu in natiunea romana prin inaltele manifeste mai susu citate, — care pronunciandu-se de pe inaltinea Tronului, insusi prin gur'a nôstra s'a facutu cunoscetu poporului, care nici celu puçinu au voit a se indoí, fiindu inaintea lui numele de Imperatu-Santu !!

Pentru acea omagialulu meu desideriu, alu soçiloru de bataie, precum si alu intregei natiuni, — a carei incredere nu o amu perduto inca — aru fi, că promisiunile facute ei, potrivite timpului, si fundate pe bas'a egalitatiei popórelor — in sensulu petitiuniloru, prin deputatiunea romana Majestatiei Sale asternute — cătu mai curendu sè se efektuiésca, — altmintrea ce aru fi lucru mai naturalu, de cătu, că noi, carii prin cuventu imperatescu indrasnindu ale vestí imbunatatirea sortiei — de care s'aru vedé cu totulu lipsiti, séu celu puçinu prin intàrdiere trasi la desnadajduire — se devenim minciñosii si sè ii tragemu neimpacabil'a ura asupra-ne.

Óre la acésta intemplare eu, séu altulu cineva, fire-aru cătu de convinsu despre sanctitatea causei pentru care au sàngeratu, indrasnire-aru? séu celu puçinu cumu s'aru puté infatiosá inaintea vedoveloru, ai caroru fii, ai caroru parinti, ai caroru soçi au cadiutu chiaru sub conducerea nòstra? inaintea natiunei, care gema si jelesce, nu numai dupa avereia depredata, dar' si dupa drepturi chiaru meritata!

Acésta e o impregiurare care merita tóta atentiunea, si la care séu un'a, séu ceealalta de necesse cauta sè urmedie....

Multu st. dle Comissariu! aprinsu deodata de nestemperat'a iubire a natiunei mele, dar' considerandu in respectulu susu atinselor si persón'a mea de atàtea ori espusa, precum si vadi'a ei pe venitoriu, cu omagiala supunere te rogu, si totuodata in numele natiunei a carei incredere amu pastratu, si la care pentru rara'ti iubire de dreptate a'ti binemeritatu — cu tóta reverint'a serbatopresce ve poftescu, că acestu alu meu si alu consoçiloru irea umilitu desideriu se'lu inaintedi la Inaltulu Tronu, mai incredintiandu totuodata pe Maiestatea Sa, atàtu despre adenc'a nòstra multiamita pentru prea gratiós'a-i recunoscintia, cătu si despre subpunerea si neclatit'a credintia a natiunei romane, care in ori ce ciasu, cu despretiu la viétia si puçintic'a-i avere — e resoluta pentru Tronulu Maiestatiei Sale si pentru intregitatea monarchiei a se aruncá in oceanulu pericleloru pàna la ultimulu romanu.

Blasiu, 8 Martiu 1851.

B. M. M. m. p.,
emeritu prefectu Leg. III-a romane.

PARTEA OFICIALA.

Procesu verbale.

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatu in siedint'a din 31 Decembre n. 1881.

Presedinte: Iacobu Bolog'a vice-presedinte. Membrui presenti: Partenie Cosm'a, Ioanu Popescu, Ioanu V. Russu, Visarionu Romanu, Dr. Ilarionu Puscariu, Zacharie Boiu, George Baritiu, Vasilie P. Harsianu, Constantin Stezaru, Eugenu Brote.

Secretariu: Dr. D. P. Barcianu,

52. Secretariulu alu II-lea raportéza asupr'a hârtiea dului Constantin Moisilu din Naseudu, in care intréba, déca portulu femeiescu espusu in espositiunea romana din partea dnei E. Tanco, cu menirea de a fi daruitu Asociatiunei transilvane, s'aru puté rescumpera, aflandu-se in Naseudu unu amatoru, care aru voi sè'lu cumpere. (Nr. esh. 448/1881).

— Comitetulu decide: de óre-ce tóte lucrurile espuse si donate de esponenti Asociatiunei, s'au lasatu din partea comitetului in favorulu fondului espositiunei, si de óre-ce dupa informarile acestui comitetu lucrurile donate s'au vendutu tóte prin licitatiune publica, comitetulu nu mai dispune de obiecte de sub intrebare. Voindu deci a aflá ceva positivu in privint'a portului espusu, dlu intrebatoriu sè se adreseze la comitetulu espositiunei.

53. Directiunea despartiementului X (Clusiu) trimite o consemnare a membrilor ordinari ai Asociatiunei locuitori pe terenulu acelui despartiementu, cu scopu că sè li se retrimita rectificata dupa registrele cassei, spre a se puté apoi procede la incassarea tacseloru restante, incungurandu cererea de platire a tacseloru dela cei cari s'au achitatu de datorinti'a loru deadreptulu la cass'a centrala. (Nr. exh. 433/1881).

— Spre sciintia, fiindu cele cerute efectuite prin biroului comitetului.

54. Directiunea despartiementului XVIII (Simleulu-Silvaniei) cere că, pentru inlesnirea incassarei tacseloru restante dela membrii Asociatiunei locuitori pe teritoriulu acelui despartiementu, se i se trimita catalogulu generalu alu membrilor pro 1881 (Nr. exh. 453/1881).

— Comitetulu decide:

aratandu-se necesitatea evidentiea membrilor dupa despartiemente, se insarcinéza secretariatulu a compune conspeculum membrilor dupa despartiemente, avendu a induce pre membri fia-carui despartiementu in o carte separata. Dupa terminarea operatului, datele referitóre la despartiementulu Simleului sè li se trimita acestor'a fara amanare.

55. Urméza la ordine raportulu cassariului despre starea cassei Asociatiunei cu sfirsitulu lunei lui Decembrie 1881. Din acestu raportu se vede, că starea cassei a fostu la acestu terminu 79,653 fl. 13 cr. (Nr. esh. 467/1881).

— Spre sciintia.

56. Directiunea despartiementului I (Brasiovu) presenta:

a) protocolulu adunarei generale a despartiementului, tinuta la Brasiovu in 25 Octombrie st. v. a. c.;

b) protocolulu siedintieloru subcomitetului din 7 si 17 Octombrie, dimpreuna cu raportulu acestuia cătra adunarea generala.

Din aceste protocole se vede:

1. Că ratiociniulu despre manipularea baniloru pus la dispositiunea subcomitetului s'a aflatu in ordine.

2. Că s'a adoptat unu proiectu de statute pentru infiintarea unei scóle romane de tiesutu in Satulungu. Acestu proiectu se asterne comitetului spre aprobare.

3. Că in folosulu acestei scóle s'au contribuitu de mai multi domni din Brasiovu si giuru, dupa cum arata consemnareea alaturata, 1232 fl. 48 cr.

4. Că s'au insinuat că membri ordinari ai Asociației dnii: Stefanu Iosifu directoru gimnasialu, Vasile Voin'a, Ioanu Pope'a si Ioanu Suciu, profesori la gimnasiulu romanu din Brasovu.

5. Că membrulu subcomitetului A. Bârseanu, profesorul, in conformitate cu conclusulu comitetului de dñ 18/9 1880 Nr. 238 s'a insarcinat cu studiarea tînutului Brașovului din punctu de vedere alu relatiunilor sale fiscale, economice, etnografice, intelectuale si morale.

6. Că pentru anulu 1883 se invita adunarea generala a Asociației la Brasovu, cu adausulu, că la acea ocasiune sè se desvelésca si monumentulu poetului Andreiu Muresianu.

7. Că s'au incassatu prin subdespartimentu in decursulu anului dela 18 membri ordinari à 5 fl. sum'a de 90 fl. si dela membri ajutatori 39 fl. 72 cr., cari cu restulu de 61 cr. din a. tr. dau sum'a de 127 fl. 39 cr. Din acést'a s'au trimisa la comitetul centrale 70 fl., cu 10 fl. s'au cumpérat cărti scolastice pentru copii seraci, 38 fl. s'au datu că ajutóre pentru meseriasi si pentru serviciulu cancelariei, cari impreuna cu unu restu de cassa de 10 fl. facu sum'a esiteloru 128 fl., remanendu unu deficitu de 61 cr.

— Comitetulu decide:

Cele de sub p. 1. despre esaminarea ratiociniului si p. 5. despre insarcinarea membrului A. Bârseanu cu studiarea tînului Brașovului conformu conclusului comitetului Nr. 238/1880 de dñ 18 Septemvre, servescu spre sciintia cu aceea, că pe viitoru in privint'a ratiociniului sè se observe prescrierile §§. 18 si 20 din regularea midiocelor spre ajungerea scopolui Asociației.

Ce privesce proiectulu de statute pentru infintiarea scólei de tiesutu in Satulungu, hotarirea asupr'a lui se amana pentru a se aduce in conformitate cu decisiunile anterioare si cu dispositiunile legei de statu privitóre la instructiunea publica; ér' cu studiarea cestiunei si din aceste puncte de vedere se insarcinéda o comisiune compusa din membri Z. Boiu, Ioanu Popescu si Dr. D. P. Barcianu. Contribuirile pentru crearea unui fondu pentru scól'a de tiesutu se iau spre placuta sciintia, avendu a se publicá lista contribuentilor in „Transilvani'a“ organulu Asociației.

Membriloru nou inscrisi sè voru estradá diplomele, ér' numele loru se voru introduce in cartea membriloru acelu despartimentu.

Câtut pentru invitarea adunarei generale a Asociației pro 1883 la Brasovu, se va face la timpulu seu propunerea in adunarea generala dela Desiu, ér' ce privesce desvelirea monumentului poetului A. Muresianu, hotarirea va urmá, dupa ce comisiunea insarcinata cu acésta afacere isi va fi prezentat comitetului raportulu seu; in fine

ce privesce incassarile facute in decursulu anului si sumele administrate la cass'a centrala, subcomitetulu e indrumat, că tacsele membriloru ordinari conformu dispositiilor §§. 6 si 32 d. din statute si §. 17 a. din regulamentu sè le administreze tóte cassei Asociației.

57. Directiunea despartimentului Naseudu presenta protocolulu siedintie subcomitetului din 24 Novembre cu o lista a membriloru vechi si celor nou intrati, precum si o propu-

nere in scrisu a membrului Dr. Tanco, cu privire la manipularea averei asociației.

• In protocolu se constata:

1. Că nu s'au primitu cele 10 exemplare din „Transilvani'a“ trimise de comitetu pentru acelu despartimentu.

2. Se face rogarea a se trimite „Transilvani'a“ pro 1882 membriloru insemmati in lista, si daca se voru aflá exemplare de prisosu din 1881 sè se trimita membriloru noi căte unu exemplariu gratuitu, precum si căte unu exemplariu din statute si regulamentu, ér' la directiunea despartimentului mai multe in depositu.

In ce privesce dispositi'a comitetului, că fóia sè se trimita numai membriloru, cari au platit tac'a pe anulu espiratu, subcomitetulu, garantandu platirea tacelor de membru pâna la 1 Iulie 1882 se róga că si pâna atunci sè li se trimita numitiloru membri fóia „Transilvani'a“ pro 1882. (Nr. exh. 447/1881).

Comitetulu neavendu exemplare disponibile din „Transilvani'a“ de pe 1881 nu pôte satisface cererei, ér' ce privesce trimiterea foiei pro 1882, nu pôte face abatere dela hotarirea adunarei generale dela Turd'a din a. 1879 in acésta materia.

Membriloru nou intrati li se voru espedá diplomele de membru. ér' cu privire la cele 10 exemplare din „Transilvani'a“ trimise la adres'a directiunei despartimentului, secretariulu I că redactoru alu „Transilvanie“ sè cerceteze, déca din partea administraturei in adeveru s'au espedatu exemplarele amintite. Cu raportulu asupr'a hârtiei dlui Tanco, se insarcinéza cassariulu si controlorulu.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domnilor: Cosm'a, Boiu si Romanu.

Iacobu Bolog'a m. p., **Dr. D. P. Barcianu** m. p.,
vice-presiedinte. secretariu alu II-lea.

S'a cetitu si verificatu. Sibiu, 11 Ianuariu st. n. 1882.

P. Cosm'a m. p. **V. Romanu** m. p. **Z. Boiu** m. p.

Procesu verbale.

alu comitetului Asociației transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luat in siedint'a din 4 Ianuariu n. 1882.

Presiedinte: Iacobu Bolog'a vice-presiedinte. Membru presenti: Paulu Dunc'a, Dr. Ilarionu Puscariu, Ioanu Popescu, Partenie Cosm'a, Vasile P. Harsianu, Visarionu Romanu, Constantin Stezariu.

Secretariu: Dr. Danielu P. Barcianu.

1. Senatulu scolasticu din Lapusiulu ungurescu asterne datele statistice despre scól'a romana de acolo, cerute de acestu comitetu sub Nr. 308/1881 dñ 4 Octomvre, rogandu-se a se asigná pe séma numitei scóle ajutoriulu votatu de adunarea generala (Nr. exh. 450/1881).

— Fiindu datele atâtua ce privesce cercetarea scólei, cătu si cu privire la inventatorii aplicati, multiamitóre, ajutoriulu in sum'a de 100 fl. se aviséza la cassa spre platire pe lângă

cuitantia in ordine, subscrisa de presidentulu si de notariulu senatului scolasticu.

2. Directorulu despartiementului Simleului-Silvaniei, aratandu că, adunarea generala a despartiementului, tînuta in Cehul-Selagiului, a decisu escrierea de concursu pentru executarea unoru lucrari menite a contribui la inaintarea culturei poporului, si anumitu si unu premiu in bani pentru acelu invetiatoriu romanu dela o scăola poporala confesionala, care va puté dă mai bunu esamenu cu mai multi elevi din scăola de repetitiune. Neavendu inse subcomitetulu la dispositiune sume spre acestu scopu, se róga de comitetu a le asigná din midilócele sale unu astufeliu de ajutoriu. (Nr. esh. 439/1881).

— Comitetulu neavendu ficsata in bugetu vre-o suma menita pentru astfelii de ajutore, nu pote implini cererea directiunei numitului despartiementu.

3. Advocatulu Gavriilu Manu din Desiu, raportandu in caus'a licitarei realitatiloru remase dupa repausatulu Titie, arata că s'ar afă unu cumperatoriu alu acelor realitati cu pretiu mai urcatu, daca la casu de realisare a licitatiei s'aru concrede, că cumperatoriulu sè platésca indata numai jumetate din pretiulu cumperarei, ér' ceealalta jumetate sè i se lase că imprumutu cu 8% pe lângă asigurare ipotecara. Totuodata arata că, fiindu densulu in cătu-va angagiatu in acésta causa, pentru a incungirá banuielii, comitetulu aru puté insarciná cu executarea amintitelor afaceri pre advocatulu Augustinu Munteanu din Desiu. (Nr. esh. 440/1881).

— Comitetulu primesce arangamentulu propusu de dlu advocatu G. Manu si concrede dlui advocatu A. Munteanu regularea afacerii asiá că; sum'a remasa că imprumutu la cumperatoriu sè se intabuleze cu asigurare pupilara.

4. Senatulu scolasticu gr. cath. din Simleulu-Silvaniei multimesce pentru ajutoriulu votatu pentru scăola poporala de acolo. (Nr. esh. 451/1881).

— Spre sciintia.

5. Dlu Sabinu Coroianu clericu abs. din Gherla, trimite 38 fl. v. a. colectati de densulu in favorulu monumentului lui Andrei Muresianu. (463/1881).

— Spre sciintia cu aceea, că sum'a fiindu predata cassei, list'a contribuentiloru sè se publice in „Transilvania“.

6. Domnii membri Iacobu Lugosianu din Turda, Alexandru Mezei din Beiu, Nicolae Siustai din Brasovu, Georgiu Filepu din Tasnadu, Georgiu Mezei din Cricau, Mihai Socanu din Mező-Kapus au trimisă de membru ord. pro 1881/2; ér' directiunea despartiementului Alb'a-Iuli'a a trimis, fără vre-o consemnare speciala, 20 fl. incassati la adunarea generala, si dlu Nicolau Pepeloviciu din Blasius sum'a de 5 fl. că membru ajutoriulu. (Nr. esh. 442. 454. 459. 460. 462. 455/1881).

— Spre sciintia cu aceea, că directiunea despartiementului Alb'a-Iuli'a sè se solicitedie a trimisă consemnarea celor ce au contribuit la sum'a trimisa de 20 fl.

7. Alexandru Popu, studentu de silvicultura in Vien'a, cere unu ajutoriu pentru a'si puté continuá studiele. (Nr. exh. 464/1881).

— Neavendu comitetulu la dispositiune sume pentru astufeliu de ajutore, nu pote satisface cererei.

8. Aurelu Popescu, studentu la scăolele reale din Dev'a, presenta atestatulu scolariu de pe semestrulu I-iu, din care se vede că face progresu bunu.

— Spre sciintia.

9. Cassariulu presenta döue conturi de 5 si de 2 fl. pentru tipariturile ratiociniului si pentru procurarea unui protocolu nou legatu.

— Se aviséza la cassa spre platire sum'a de 7 fl. v. a.

10. Membrulu Partenie Cosm'a, ca plenipontetatu advocatu alu comitetului in caus'a legatului de 200 fl. facutu de repausatulu Petru Hódrea din Resinari, in favorulu Asociatiunei, arata că, pertractata fiindu caus'a lasamentului la tribunalulu de aici, pretensiunea Asociatiunei s'a recunoscutu de valida, si că cătu mai curendu sum'a legatului se va predá intréga Asociatiunei.

— Spre placuta sciintia.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede domnilor: Dunc'a, Puscariu, Popescu.

I. Bolog'a m. p.,
vice-presiedinte.

Dr. D. P. Barcianu m. p.,
secretariu alu II-lea.

S'aui cetitu si verificatu. Sibiu, 8 Ianuariu 1882.

P. Dunc'a m. p.

I. Popescu m. p.

Dr. II. Puscariu m. p.

Post'a Redactiunei.

Abonamentu la „Transilvania“ se primesce numai pe unu anu intregu Ian.—Dec.

La trei domni membrii. Defectele aratate in exemplariu se voru imprimi cătu mai curendu, pre cătu se va potea. Aru fi fostu fôrte bine, déca acelea s'aru fi notificatu multu mai curendu, éra nu pe la finea anului.

— Dictionariu germanu-romanu Baritiu-Munteanu si romanu-germanu Polizu-Baritiu nu se mai afla. Editiumi noué s'aru putea face, déca s'aru află editoru, care se puna in jocu celu puçinu 5500 fl. v. a., căci camu atât'a aru costă amendoué; dara intre *actualile impregurari* librarii si alti intreprindetori se simtu genati.

— Dictionariu ungurescu-romanesco de G. Baritiu (41 côle tiparite) legatu tiépanu cu 3 fl. 50 cr., legatu usioru cu 3 fl. v. a. se afla aici in Sibiu la W. Kraft si la librari'a Iul. Spreer, in Brasovu la librari'a Nic. Ciurcu, in Clusiu la librari'a Ioanu Stein, se pote inse trage prin oricare alta libraria din BPest'a, Oradea, Aradu, Temisiór'a, Lugosiu, Oraviti'a etc. cu aceleasi pretiuri.

— Poesiile lui Andrei Muresianu coprindu numai 1 tomu, că si editiunea 1. Pretiulu bros. 1 fl. 50 cr. legatu in pensa 2 fl. v. a.

— Din Istori'a regimentului II romanescu granițiaru transilvanu compusa dupa monografi'a latina din 1830 si dupa alte documente posteriore de G. Baritiu (aprobata si de cătra academi'a romana si luata intre publicatiunile sale), pretiulu 60 cr. precum si

Catechismulu calvinescu inpusu clerului si poporului romanescu sub domni'a principiloru Georgiu Rákoczy I. si II. transcris cu litere, insočit de o excursiune istorica si de unu glossariu de G. Baritiu, publicatu cu spesele Academiei romane, pretiulu 60 cr., pe lângă ce se afla si la Academia, se poate câștigá si prin librari'a W. Krafft in Sibiu, cu 60 cr. v. a.

Cărți, tablouri si alte publicatiuni din căte apparu in Romani'a, se afla de vendiare aici in Sibiu totu la susu numitii librari. Anume librari'a W. Krafft are unu catalogu intregitu si tiparit din nou in a. tr. 1881 coprinditoriu de vre-o 400 de cărti, intre cari sunt tóte publicatiunile Academiei, cărti scientific, scolastice, literatura frumósa, apoi note de musica, tóte cu pretiuri fixe.

In cătu pentru cele din Romani'a, reproducem aici cátiva, pre cătu sufere angustulu spatiu:

Alecsandri V., Teatru, leg. in 3 vol.	12.50	in 4 vol. bros.	10.—
— Poesii in 2 vol. leg. 7.50	"	5.—
— Poesii vol. III (Legende noué; Ostasii nostri)	"	
— Pros'a, leg. 5.—	"	4.—
— Despotu Voda, Legenda istorica in versuri 1558—1561	"	2.—

Seri'a clasinciloru romani, cuprindiendo operile ale lui Alecsandri, Negrucci si poestile lui D. Bolintineanu in 12 vol. bros. 25 fl. éra leg. frumosu in 11 vol. 32 fl. 50 cr.

Analele societatii academice romane:

Tom. I. Cuprinde sesiunile an. 1867, 1868, 1869	bros.	1.60
“ II. discursulu de receptiune alu dlui Papu Ilarianu si respunsulu dlui G. Baritiu	—.80
“ III. Sesiunile anului 1870	—.80
“ IV. Sesiunea anului 1871	1.—
“ V. Sect. I. Sesiunea anului 1872	—.40
Sect. II. Sesiunea anului 1872	—.80
“ VI. Sesiunea anului 1873	—.40
“ VII. Sesiunea anului 1874	1.20
“ VIII. Sesiunea anului 1875	—.40
“ IX. Sesiunea anului 1876	—.60
“ X. Sect. I. Sesiunea anului 1877	—.60
“ II. Sesiunea an. 1877. Memorie si notitie	1.30
“ XI. Sect. I. Sesiunea an. 1878. P. administ. si desbaten	1.—

Balcescu N., Istori'a Româniloru sub Mihailu-Voda	Vitézulu	—.25
Boliacu C. Collectiune de Poesii vechi si noue	"	1.25
Bolintineanu D., Trajanid'a. Poema epica nationala	"	1.25
— Poesii 2 vol. leg. 7.50	"	6.—
— Viatia lui Vladu Tiepesiu Voda si Mircea Voda	"	—.42
— „ si faptele lui Mihaiu Vitézulu	"	—.50
— „ „ „ Stefanu Voda celu mare	"	—.50

Brănescu D., Istori'a bisericésca	"	—.63
— Morala pentru Gymnasie si Seminarie	"	—.50
— Esplicarea Evangeliiloru dominicale	"	—.25
— Palari'a séu lupta, pentru reorganisarea bisericii rom.	"	1.—
Burad'a T. T., P calatoria in Dobrogea	bros.	1.—
Caianu Dimitrie F., Manualu pentru deprinderi in cugetare si compositiuni dupa I. R. Wurst	"	—.63
<i>Cantemiru Demetru, Opere</i>			
Tom. I. Descriptio Moldaviae cu Charta a Moldaviei	"	1.60
„ II. Descrierea Moldovei, tradusa din textulu origin.	"	1.60
„ III. Istori'a imperatului otomanu, crescerea si scaderea lui, tradusa de Dr. I. Hodosiu. Partea I.	"	3.20
„ IV. — Partea II.	"	4.—
„ V. Partea I. si II. Evenimentele Cantacuziniloru si Brancoveniloru. Divanulu, Publ. de G. Sionu	"	1.20
Catalogu generalu de cartile române dela 1874 1879	"	2.—
Cretianu G. Patrie si libertate. Poesii vechi si noue	"	2.50
Dictionariulu etimologicu rom.-latinu alu societatii academice. cu Glosariulu preste 200 cole, formatu 8° mare in Bucuresci 72 lei noi (aprópe 30 fl.) in Sibiu legatul in 3 parti 18. bros. numai	"	16.—
Dione Cassiu. Istori'a române (Nerone — A. Severu)	"	1.40
Dimitrescu I. Radu Buzescu séu Han-Tatarul	"	1.—
— Paharnicia de trei dile. Comedia originala	"	—.50
Dumitrescu-Movileanu, Radul Calomfirescu. Drama Euripide, Ifigenia in Aulida. Tragedia	"	—.75
Filipesculu I., Chemia anorganica. Cu figuri in textu	"	1.20
Fotino Dionisiu. Istori'a generala a Daciei, séu a Transilv., Tierei muntenesci si a Moldovei 3 parti	"	7.50
Fundescu I. C., Basme, Oratii, Pacalituri, Ghicituri	"	1.—
Ghica I. Convorbirii economice Edit. 3. 2 vol.	"	5.—
Hasdeu N. P., Istori'a critica a Romaniloru	"	10.—
— Rasvanu si Vîdr'a. Poema dramatica	"	1.40
Heliade I. R. Historia Româniloru	"	—.75
(Va urmá.)			

Anuntiu de abonamentu.

Cu 1 Ianuariu 1882 se incepe cursulu alu XIII-lea alu foiei

„TRANSILVANIA"

pe anulu 1882.

DDnii membrii ordinari ai Asociatiunei transilvane sunt rogati, că conformu decisiunei luate in adunarea generala dela Turd'a in 1880, repetita in cea dela Sibiu a. c. se binevoiesca a numerá de timpuriu tax'a de 5 fl. pe anulu 188/1 déca voiescu se aiba acestu organu alu Asociatiunei gratis si franco. De altumentrea on. comitetu a reflectatu la acésta impregiurare pe directiunile despartimentelor in semestrulu alu doilea din a. 1881.

Pentru nemembrii pretiulu este 2 fl. v. a. pe anulu intregu. Afara din monarchia 6 franci. Pe creditu nu se dà.

Redactiunea.